

BUITEN

13^E JAARGANG N^O. 30

ZATERDAG 26 JULI 1919.

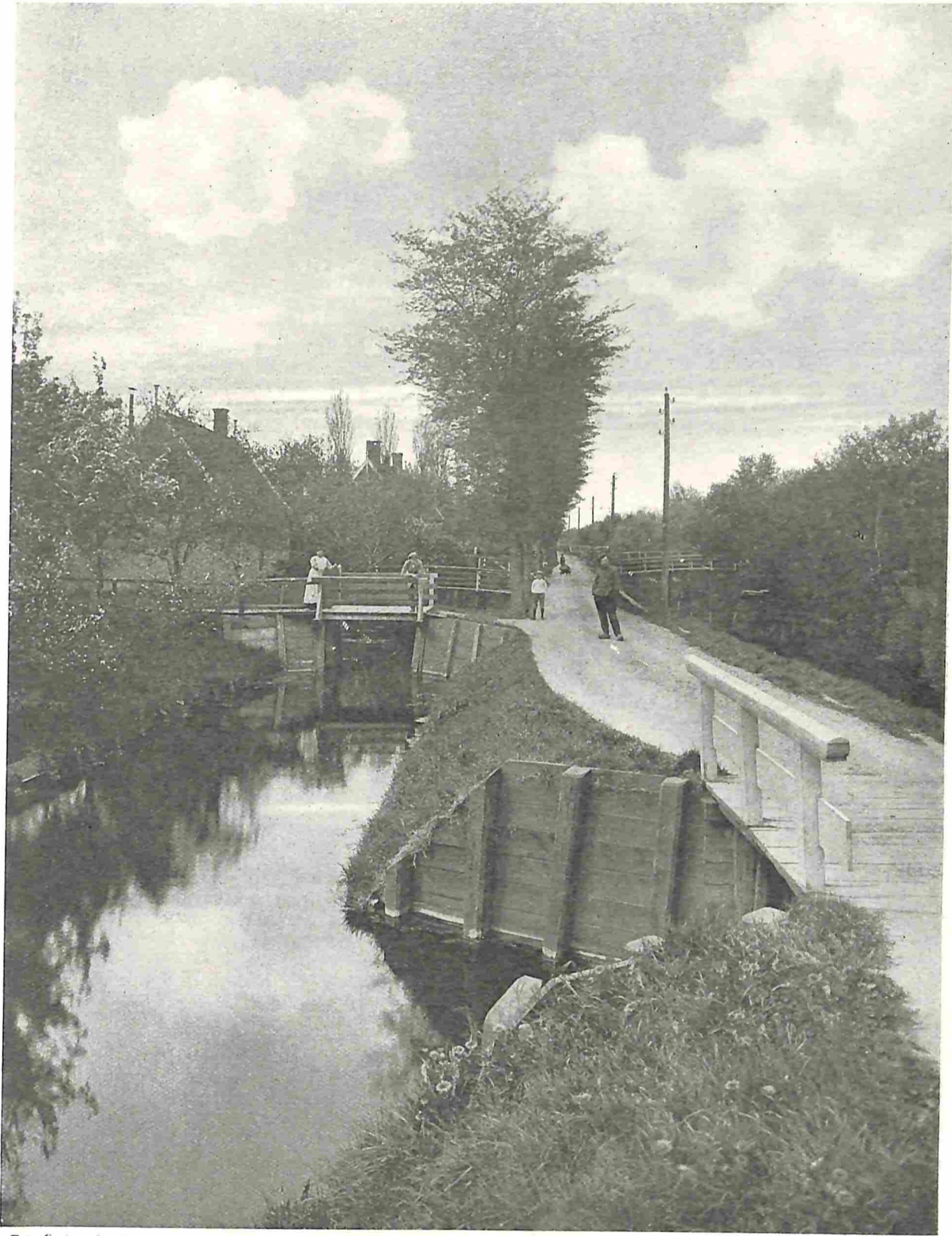

Foto C. Steenbergh.

DE BANGERT BIJ HOORN.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

DE BANGERT BIJ HOORN, ILLUSTRATIE	BLZ. 349
BROEDERSCHAP, (29), DOOR JOHN GALSWORTHY	350
ZOMER (GEDICHT), DOOR J. VERBURG	351
PLEINEN EN MONUMENTEN VAN ROME (SLOT), DOOR MAURITS WAGENVOORT, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 352—357
LEGENDE VAN DEN PIJNBOOM, DOOR F. W. DRIJVER	BLZ. 353
HET FAMILIE-SCHANDAAL, DOOR JOB STEYNEN	354
KADOER EN KATEL, NAAR HET FRANSCH VAN ALPH. DAUDET	356
VREEMDE NESTPLAATS, DOOR G.	357
EEN NATUURRAMP OP JAVA, DOOR S. K. GEÏLL.	358
DE SALIE, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 358—359
HET OPEN VENSTER, UIT HET ENGELSCHE VAN E. TEMPLE THURSTON, VERTAALD DOOR A. ZWARTS	BLZ. 359
GEVELFRAGMENT VAN EEN HUIS TE HOORN, ILLUSTRATIE	360

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelyk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

BROEDERSCHAP

DOOR JOHN GALSWORTHY.
Uit het Engelsch vertaald door Leny Grondel—Chotzen.

ONOPHOUELIJK biggelden steeds nieuwe, warme tranen langs de ingevallen wangen van de naaister. Dat gezicht leek nu bitter weinig op dat, waarmee zij Hughs het plotseling vertrek van het modelletje had medegedeeld. De triumpf, waarvan toen haar gekwetst hart genoot, de snerpemde boosaardigheid, waarmede haar stem tegen wil en dank voor haar gewond gevoel van eigenwaarde trachtte wraak te nemen, de instinctieve zelfverloochening, zoo na aan heldhaftigheid verwant, waarmede zij het kleintje van onder de bajonet vandaan had opgenomen, toen Hughs, door het dolle heen, geprikkeld door haar boosaardigheid en zegevierende houding, op dat wapen was los gestormd, dat alles was nu spoorloos verdwenen. Niets van dat al was over. Slechts een erbarmelijke vrees voor de vuurproef, die haar wachtte, was daarvoor in de plaats gekomen, een meelijwekkende, stomme, sidderende wanhoop, dat die man, tegenover wien haar slechts twee uur geleden een bitter wraakgevoel bezieldde, aan wiens moorddadige poging zij slechts ternauwernood was ontsnapt, zich nu in moeilijkheden bevond.

De aanblik van haar wanhoop, haar smart, drong dwars door de brilleglazen van den gewezen butler heen naar iets, dat diep verborgen lag.

„Trek het u niet zoo aan, Juffrouw Hughs,” zei hij. „Ik zal u wel helpen. Hij zal u niet langer ongestraft zoo behandelen.”

Zijn onsamengestelde natuur leek deze zaak heel eenvoudig toe. Juffrouw Hughs verviel weer in stilzwijgen. Haar verwoest hart reikhalste er naar de straf te ontgaan, die op hen allen zou neerkomen en Hughs aan hun gemeenschappelijken vijand, de Wet, te onttrekken. Maar een vreemde mengeling van trots en verwarring en de wetenschap, dat van alle menschen, die eenige eigenwaarde hebben, wordt verwacht, dat zij oog om oog en tand om tand eischen, legde haar het zwijgen op.

Zoo bereikte zij dus den grooten trooster, den grijzen beslisser in menschelijke verwickelingen, de schuilplaats van goede en booze menschen, de politie-rechtbank. Die was in een donkere straat gelegen. Als strepen slijb bewogen zich hier rijen menschelijke wezens heen en weer. Het gezicht van deze schaduwen droeg een uitdrukking, alsof zij zich met een harde maar versleten stof hadden bedekt, de aanblik van hen, wie het leven naar het laatste redmiddel heeft gedreven. In het portaal zelf bevond zich een moeras van nederige verzoekers, door welks midden die strepen slijb zich heen en weer bewogen. Een oude agent, die in deze omgeving veel van een grijzen vuurtoren had, duidde den ingang naar de toevluchtshaven aan. Vlak langs dezen vuurtoren zocht

de gewezen butler zijn weg. Zijn liefde voor orde en regelmaat en voor een vastgestelden gang der zaken, waarmede hij was geboren en die gedurende zijn dienstdienst onder den „Honourable Bateston” en diens opvolgers nog was toegenomen, maakte, dat hij instinctief zich aan den eenigen persoon in die menigte vastklemde, van wien hij zeker wist, dat hij aan de zijde van de wet en de orde stond. Iets in zijn ovaal gezicht en in zijn spaarzaam, sluijk haar, dat precies in het midden was gescheiden, iets in zijn hoogen boord, die tot zijn kaken reikte en iets in zijne houding, die niet bepaald onderdanig was, maar er op wees, dat hij zich in geen enkel opzicht verwant gevoelde aan die groote menigte van ordinair volk, bewoog den agent tot den ouden Creed te zeggen:

„En wat moet u hier doen, Vadertje?”
„Ik kom hier maar als getuige. Het gaat om deze arme vrouw hier naast me.”

De agent nam de naaister met een niet onvriendelijken blik op en zei: „Wacht u maar even hier. Ik zal u dadelijk binnen brengen.”

En weldra geleidde hij de twee naar de toevluchtshaven. Ze zaten daar naast elkaar op de punt van een lange, harde, houten bank. Creed staarde met zijn bruine oogen onafgewend naar den rechter, zooals in vroeger tijden de zoonaanbidders naar de zon opkeken. Juffrouw Hughs hield haar oogen op haar schoot gevestigd, groote angststranen rolden langzaam langs haar holle wangen. Op haar ongewonden arm sloop het kleintje. Voor hen uit liepen onbewaakt een voor een die schaduwen voorbij, die den vorigen dag in diepe teugen van den drank der vergetelheid hadden gedronken en nu vandaag het water der herinnering moesten drinken, dat door een geenszins onzekere hand voor hen werd geschonken. En iets verder had de Gerechtigheid kunnen zetelen met een ironisch glimlachje, om toe te zien hoe de mensch zijn schaduw vonnisde. Zij had hier al zoo lang op die menschen neergekeken, nog steeds vervuld van haar grondgedachte, dat hazen en schildpadden niet volgens denzelfden maatstaf mochten worden veroordeeld, en had reeds een weinig de hoop opgegeven, dat iemand haar zou uitnoodigen mee aan te zitten om een handje te helpen. Tot nu toe had een ieder het nog buiten haar kunnen stellen. Misschien wist zij ook wel dat de mensch nu niet langer strafte, maar alleen zijn dwalenden broeder den goeden weg ophielp, en stemde dit feit haar even blij als die dwalende broeders, die in de gevangenis vertoefd hadden, waar zij niet langer werden bestraft.

De gewezen butler dacht evenwel aan geen Gerechtigheid. Zijn hoofd was met eenvoudiger denkbeelden vervuld. Hij mijmerde er over, dat hij eens den neef van den overleden Lord Justice Hawthorn had gediend, en te midden van die ordinaire menschen verkwikte die herinnering zijn geest. Telkens en telkens weer herhaalde hij deze woorden: „Ik kwam net tusschen beide en ik zei: Je moest je schamen! Dat noemt zichzelf een Engelsch onderdaan, zei ik en valt oude mannen en vrouwen op den vroegen morgen met de bajonet aan!” Plotseling zag hij, dat Hughs in de bank der beschuldigen verscheen.

De donkere man stond daar alsof hij zich op een parade bevond, de armen gestrekt strak langs het lijf neerhangend. Een bleek profiel, waarvan de lijn door het zwarte snorretje werd verbroken, was alles, wat „Westminister” van dit onbewegelijk gezicht kon zien. Slechts de oogen, die op den rechter waren gericht, verraadden het inwendig vuur. Het hevige beven der naaister wekte in Joshua Creed een zekere ontstemming en daar hij zag, dat het kleintje zijn donkere oogjes opende, stootte hij haar aan en fluisterde haar toe: „U hebt de kleine wakker gemaakt.”

In antwoord op deze woorden, welke op dit oogenblik misschien alleen in staat zouden zijn geweest haar uit haar smart te wekken, wiegde Juffrouw Hughs deze stomme getuige van de tragedie zachtjes heen en weer. Weer stootte de gewezen butler haar aan: „Ze roepen u. . . . U moet naar de getuigenbank,” zei hij.

Juffrouw Hughs stond op en nam de haar aangewezen plaats in. Hij, die in de harten van dezen man en deze vrouw wilde lezen, — die daar recht tegenover elkaar stonden om hun wonden door de Wet te laten heelen, — zou de honderdduizend uren van hun huwelijksleven moeten nagaan, de millioenen gedachten en woorden moeten hebben gekend en gehoord, die in den beperkten gezichtskring van hun leven tusschen hen waren gewisseld, om de millioenen redenen te begrijpen, die uitduidden, dat geen dezer twee menschen voelde, dat hij anders had kunnen handelen dan hij had gedaan. Als hij hun harten in het licht van die kennis had gezien, zou hij er niet verbaasd over hebben gestaan, dat, op deze plaats van genezing bijeen gebracht, plotseling een vast verbond scheen gesloten. Een blik vloog van den een naar den ander. Geen vriendelijke blik, geen hulp inroepende blik en toch voldeed dit. Met dien blik schenen zij die gedachten uit te drukken, die sedert onheugelijke tijden, door eeuwenoude ervaring, onder de menschen voortwoekert: die Wet, waarvoor wij nu terecht staan, werd niet door ons gemaakt. Zooals honden, die bij het zwiepen van een ver verwijderde zweep opschrikken en in hun heele houding een omzichtige rust aan den dag leggen, gaven Hughs en Juffrouw Hughs, die aan de vragen van de Wet het hoofd moesten bieden, slechts antwoorden, die hun met de grootste moeite konden worden afgedwongen. Bijna fluisterend deed Juffrouw Hughs haar verhaal. Ze hadden getwist. Waarover? Dat wist ze niet meer. Was hij haar met de bajonet aangevallen? Hij had het wapen juist in zijn handen gehad. En wat verder? Ze was uitgegleden en had haar pols aan de punt van de bajonet gewond. Bij dit verslag keek Hughs haar aan, alsof hij wilde zeggen: „Je

dreef me er toe. Ik zal er voor moeten boeten, hoeveel moeite je nu ook geeft om een uitweg voor me te vinden. Ik heb met de bajonet naar je gestoken en ik heb je hulp nu niet nodig, maar toch ben ik blij, dat je naast me staat tegenover die... die Wet!" Toen sloeg hij zijn oogen neer en stond daar roerloos gedurende haar stom antwoord. Hij was haar man en zij had hem vijf kinderen geschonken. Hij was in den oorlog gewond. Zij had nooit gewild, dat hij hierheen werd gebracht.

Met geen enkel woord werd het modelletje genoemd.

De gewezen butler dacht lang over de stilzwijgendheid van Juffrouw Hughs na, toen hij twee uur later, geleid door zijne instinctieve gehechtheid aan de hoogere standen, Hilary opzocht.

Deze laatste, omringd door boeken en kranten — want sedert hij van het modelletje had afscheid genomen, had hij zich gansch en al in zijn werk verdiept — verorberde juist zijn lunch, die hem op een dienblad naar zijn studeerkamer was gebracht.

„Daar is een oude heer voor u, Mijnheer. Hij zegt, dat u hem wel kent. Zijn naam is Creed.”

„Laat hem hier komen,” gelastte Hilary.

Plotseling, van achter den knecht in de deuropening verschijnend, kwam de gewezen butler met kalme, afgemeten schreden in het vertrek en keek rond, en daar hij een stoel ontdekte, legde hij zijn hoed hieronder en kwam toen, zijn neus en bril naar Hilary opgeheven, naderbij. Op het gezicht van het blad met de lunch aarzelde hij, en zijn zichtbaar verlangen om zijn hart uit te storten betuigend, zei hij:

„Lieve deugd, ik stoor u terwijl u op het punt staat te lunchen. Maar ik kan wel wachten. Ik zal zoo lang in de gang gaan.”

Hilary schudde hem evenwel de hand, waarvan nu letterlijk niets dan vel en been was overgebleven en wees hem een stoel aan.

De oude nam op een puntje ervan plaats en mompelde weer:

„Maar ik stoor u.”

„Absoluut niet. Kan ik u met iets van dienst zijn?”

Creed nam zijn bril van zijn neus, veegde hem voorzichtig met zijn zakdoek schoon alsof hij duidelijker wilde zien terwijl hij sprak, en zette de bril toen weer op.

„Het betreft een zeker huiselijk geschil,” zei hij. „Ik kom bij u omdat ik weet, dat u in die familie belangstelt.”

„Zoo, zoo,” zei Hilary. „Wat is er dan gebeurd?”

„Het kwam allemaal doordat dat meisje van hen is weggegaan zooals u wel zult weten.”

„Aha.”

„Dat dreef de zaak ten top,” legde Creed uit.

„Werkelijk? En hoe kwam dat zoo?”

De gewezen butler verhaalde het feit van den aanval op juffrouw Hughs. „Ik nam zijn bajonet af,” eindigde hij. „Mij kon hij daarmee geen angst op het lijf jagen.”

„Is die man ontoerekenbaar?”, vroeg Hilary.

„Ik heb er geen flauw benul van,” antwoordde Creed. „Zijn vrouw heeft volgens mij dat zaakje absoluut verkeerd aangepakt maar dat is nu eenmaal vrouwen eigen. Ik geloof, dat dat meisje ook niet veel bijzonders is. Denk eens aan haar beroep en daarbij komt ze van buiten. Nee, met die is het ook niet heelemaal in den haak. Maar hij is niet de man, die je zoo kunt behandelen. Van die menschen kun je nu eenmaal niet veel verwachten, van een kikker pluk je geen veeren. Ze hebben hem maar een maand gegeven omdat hij in den oorlog gewond is. Als ze geweten hadden, dat hij om een jong meisje had gedraaid, zou het wel meer geweest zijn — een getrouwde man nog wel. Denkt u ook niet, Mijnheer?”

Hilarys gezicht gaf op dat oogenblik weer niets te kennen. „Hierin kan ik me met u niet verdiepen” scheen hij te denken.

Creed merkte die verandering dadelijk op en verhief zich. „Ik stoor u in uw diner — pardon, uw lunch, meen ik. Die vrouw zal hem daarover nog heel wat last bezorgen maar dat moet hij nu maar slikken. 't Is nu eenmaal zijn vrouw. Wat een ongeluk, wat een ongeluk! Nu is hij in een ommezien weer terug. En wat zal er dan gebeuren? Daar zal hij er niet beter op worden; in zoo'n vuile gevangenis opgesloten te worden is ook niet alles.” En zijn oude gezicht tot Hilary opheffend, ging hij voort: „Och goede God, het lijkt wel of je in het holst van den nacht voortwandelt, je kunt geen hand voor je oogen zien.”

Hilary was niet in staat op deze uiting een geschikt antwoord te geven.

De indruk, dien het verhaal van den ouden man op hem had gemaakt, was tweevoudig. Aan den eenen kant vond hij het nu hoogst aangenaam, dat hij te juister tijd elke brug had afgebroken, die hem met een omgeving verbond, waarin zulke afschuwwekkende daden plaats grepen, maar het overgrootste deel van zijn gemoed — en Hilary bezat een zeer samengesteld gemoed — dat voor de hulpeloozen meevoelde, zijn verborgen ridderlijkheidsgevoel, was verontwaardigd; daarbij was hij geprikkeld door de wijze, waarop de gewezen butler over het jonge meisje sprak, welke zeer duidelijk bewees, hoe alle mannen en vrouwen haar vijandig waren gezind. Zij was een paria, een jong meisje zonder een enkel bezit, zonder een enkele bevriende ziel, zachtzinnig en lichamelijk verleidelijk.

Het eenige, wat hij kon doen, was „Westminister” voor den verloren dag schadeloos te stellen en er flauwtjes op te zinspelen, dat de nachten nooit van zoo'n ondoordringbare duisternis waren als het aanvankelijk scheen. Creed aarzelde nog toen hij al op den drempel van de kamer stond.

„Dat is waar ook,” zei hij, „er is nog iets, wat die vrouw me

vertelde, dat haar man had gezegd. Ik heb heelemaal vergeten het u over te vertellen. Hij zei in zijn woede: Laat hij, die verantwoordelijk voor die verhuispartij is, goed oppassen. Met hem heb ik nog niet afgerekend! Dat heeft veel van een complot, zou ik zoo denken.”

Glimlachend over de diagnose van den oude, schudde Hilary zijn slappe hand en sloot de deur. Toen nam hij weer voor zijn lessenaar plaats en begroef zich in zijn werk. Maar het eigenaardig, half aangenaam, koortsachtig gevoel, dat hem sedert dien avond, dat hij in Piccadilly had gewandeld en het evenbeeld van het modelletje was tegengekomen, had bezield, maakte verder werken onmogelijk.

HOOFDSTUK XXV.

MIJNHEER STONE WACHT.

Dienzelfden namiddag hoorde Mijnheer Stone, terwijl hij bezig was met schrijven, een stem zeggen:

„Vadertje, schrijf eens een oogenblikje niet. Praat wat met me.”

Een blik van herkenning verscheen in zijn oogen. Zijn jongste dochter stond bij hem.

„Lieve kind, voel je je niet goed?” vroeg hij vriendelijk.

Zijn teere, blauw dooraderde kille hand in haar eigen gezond warme handen vasthoudend, antwoordde Bianca: „Ik ben zoo eenzaam.”

Mijnheer Stone keek recht voor zich uit.

„De eenzaamheid van den mensch is zijn grootste schuld.”

En daar hij zijn penhouder op zijn lessenaar zag, trachtte hij die te grijpen maar Bianca hield zijn hand tegen. Bij dien warmen, vasten greep scheen iets in Mijnheer Stones gemoed te spreken. Zijn wangen kleurden.

„Kus me, Vadertje.”

Mijnheer Stone aarzelde. Toen beroerden zijn lippen vastbesloten de oogen van zijn dochter. „Ze zijn vochtig,” zei hij. Een oogenblik scheen hij zich af te vragen, wat vocht in verband met het menscheijk oog beteekende. Zijn gezicht nam weer een strenge uitdrukking aan. „Het hart is een donkere bron,” zei hij. „De diepte ervan is nog altijd onbekend. Ik leef al tachtig jaar. Nog steeds schep ik water.”

„Scheep ook voor mij, Vader.”

Deze keer zag Mijnheer Stone zijn dochter angstig aan en ze plotseling, alsof hij bang was, dat hij het weer zou vergeten als hij wachtte:

„Je bent ongelukkig.”

Bianca verborg haar gezicht in de mouw van zijn tweed jasje.

„Wat ruikt uw jas lekker,” mompelde ze.

„Je bent ongelukkig,” herhaalde Mijnheer Stone.

Bianca liet zijn hand los en ging naar de deur.

Mijnheer Stone volgde haar. „Waarom?”, vroeg hij. Toen fronsde hij zijn wenkbrauwen en zei: „Misschien zou het je goed doen als je naar een paar bladzijden luisterde, die ik je zal voorlezen, kind.”

Bianca schudde haar hoofd.

„Neen Vadertje, dat niet. Maar spreek met me.”

Mijnheer Stone antwoordde eenvoudig. „Ik weet niets. Ik kan dat niet meer.”

„U praat toch ook met dat meisje,” mompelde Bianca.

Mijnheer Stone scheen geheel in gedachten verzonken.

„Als dat waar is,” zei hij, zijn gedachten uitwerkend, „moet het aan het instinctieve geslachtsverschil te wijten zijn, dat nog niet geheel uitgedoofd schijnt. Het is een feit, dat de korhaan tot op hoogen leeftijd voor zijn vrouwtjes danst hoewel ik het nog nooit heb mogen zien.”

„Als u voor haar danst,” zei Bianca met afgewend gezicht, „kunt u dan met mij zelfs niet praten?”

„Ik kan niet dansen, kind,” antwoordde Mijnheer Stone eenvoudig, „maar ik zal trachten met je te spreken.”

Een stilte volgde, waarin Mijnheer Stone de kamer op en neer liep. Bianca zag bij den leegen haard hoe een regenbui langs het geopend raam neerplaste.

(Wordt vervolgd).

ZOMER.

De linde bloeit in dikke zomertrossen,

De bloesem is een botergele pracht;

De lucht geurt zacht en goed, bedwelmend, streelend,

Als in een sprookje uit zoeten zomernacht.

Het groen, nog jong, spreidt zich naar alle kanten,

Verbergt een schat natuurgeheimenis.

Maar speelsch steekt 't goud het hoofd in 't zonnekoestren,

Het zoekt de gloed, die ongetemperd is.

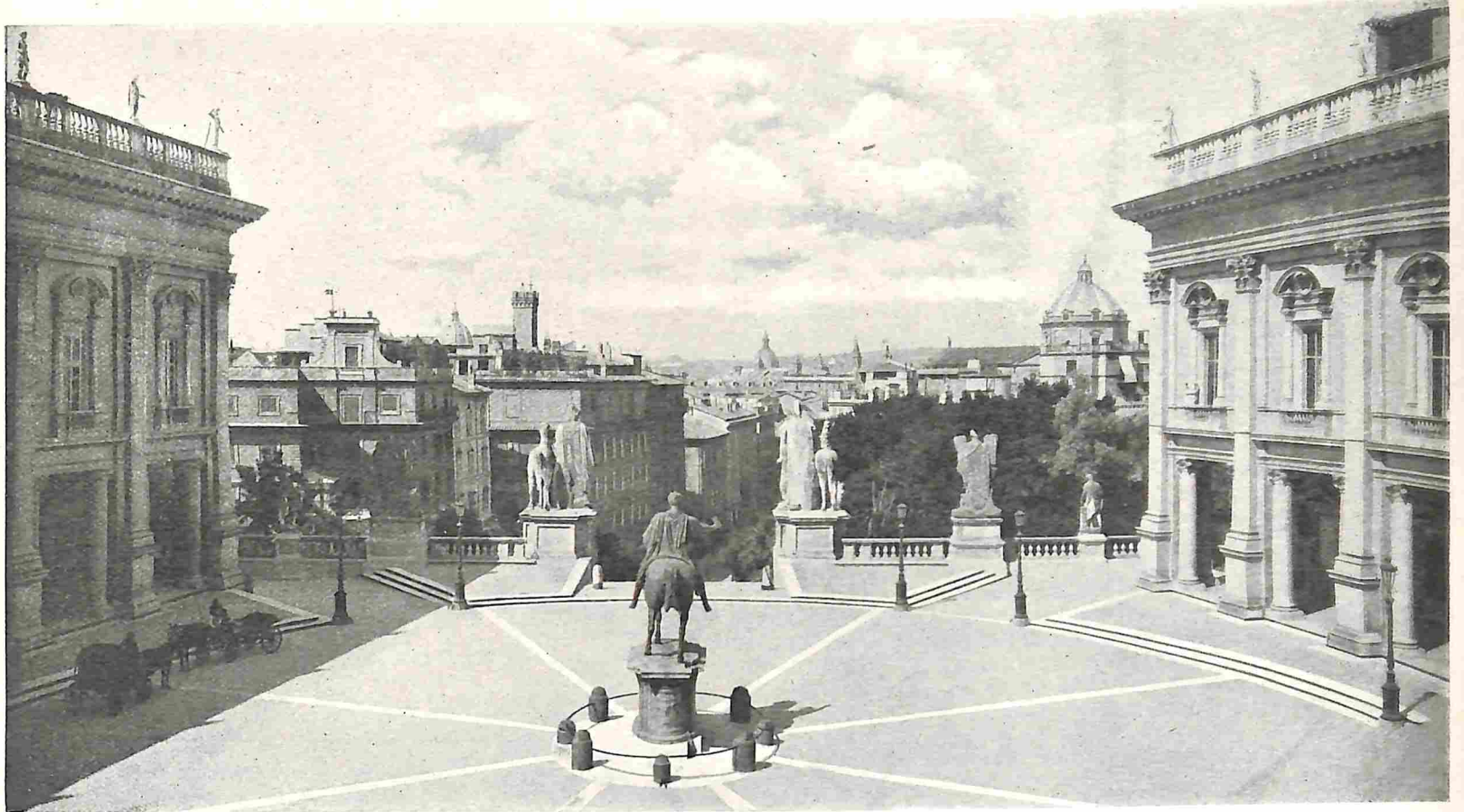
Natuur! een pralend, jub'lend lentewonder,

Een ongekend, een geurend, hoog festijn.

O, wie maar ziet dat reine, groot gebeuren,

Voelt diep geluk, zijn leed zal liefde zijn.

J. VERBURG.

PANORAMA VAN ROME, GEZIEN VAN HET KAPITOOLEIN.

PLEINEN EN MONUMENTEN VAN ROME.

(Slot).

DE topographie van het hedendaagsche Rome was natuurlijk den Ouden niet onbekend, al hadden dan sommige pleinen en straten andere namen. Het oude Rome lag ietwat terzijde van de moderne stad, zoodat de Kapitolijnsche heuvel, nu vrijwel tot centrum geworden, toen meer een buitenpost was. Hoe verheven een aanblik hij met zijn tempels van het Forum Romanum gezien geboden hebbe, hij kan toen nauwelijks indrukwekkender geweest zijn, dan hij zich heden voordoet met zijn drietal statige paleizen, waarvan dat in het midden, welks dubbele hoge stoep nog een werk van Michel-Angiolo is, het oude paleis van Rome's senatoren, thans als stadhuis dienst doet. Rechts is dan het „Paleis der Conservatoren,” museum nu, links het beroemde Kapitolijnsche museum. Wat al historische herinneringen zijn aan dit hooge plein verbonden. Op dezen heuvel stond een der oudste tempels van het heidensche Rome, nu, op een verheffing er naast, verrijst de kerk van Santa Maria in Aracoeli, een der oudste kerken van het christelijke Rome. Geen statiger opgang is denkbaar dan de breede trap van lage treden welke naar dit dertig meters hooge plein opvoert en geflankeerd wordt door oude beelden in palmentuinen, waarin ook het standbeeld van Cola di Rienzo, den volksheld der middeleeuwen, is opgericht. Het staat op een voetstuk van bouwfragmenten van het oude Rome: symbool van zijn droom om op de ruïnen van het Rome der Oudheid de onderling elkaar weerstrevende macht der feudale baronnen te fnuiken, die in de duizendjarige bouwwerken der „Eeuwige Stad” hun roofnesten hadden gebouwd om land, stad en volk te onderwerpen. Op de ruïnen van het oude Rome, waar van Petrarca, zijn meester, geklaagd had: „*Roma in Roma non è!*” wilde hij een nieuw en wederom machtig Rome bouwen, welks heerscher hij in naam van zijn volk zou zijn. Bulwer Lytton in een roman, Richard Wagner in een opera hebben den welsprekenden droomer verheerlijkt. Hier, is hij wel waarlijk voorgesteld als volkstribuun, die de menigte door de kracht van zijn woord opdrijft tegen de tyrannen. Tegen den achtergrond van palmen, en deze tegen den hoogen baksteenmuur van de kerk van Santa Maria in Aracoeli is Cola's beeld vol stemming. Iets hooger op, ziet men dan de ijzeren kooi met de eenzame wolvin: toespeling op de legende, dat de tweeling-stichters van Rome, Romulus en Remus, te vondeling gelegd, door een wolvin zouden zijn gezoogd. Deze legende berust echter op een verkeerd begrip van de Latijnsche benaming van wolvin. Onder ons, en ik hoop, dat gij er Romulus en Remus niet op zult aanzien, het was geen wolvin, maar een dier dwaze maagden die, maagden niet precies, een *lupanar* bewonen. Ziedaar de oorsprong van de gevangenschap in ijzeren kooi van deze *lupa* (wolvin) op de trap van het Kapitoel. Zoo hield tot voor korten tijd de Haagsche vischmarkt een ooievaar, levende herinnering aan het stadswapen. Maar deze steltlooper behoort in den Haag tot het verleden, en de wolvin van het Kapitoel bekleedt een stadsbetrekking, welke na haar dood waarschijnlijk open zal blijven.

Een statig plein, dit „Plein van het Kapitoel”. In het midden wordt het gesierd door het ruitersstandbeeld van den wijsgeer-

keizer Marcus-Aurelius op een door Michel-Angiolo ontworpen voetstuk. Dit beeld was in oude tijden geheel verguld, en een andere legende — immers Rome is de stad der legenden — voorspelt de herbloeiende grootheid van Rome, zoodra het goud op dit beeld terug komt. Als hoofdstad van het herboren Italië beleeft Rome ongetwijfeld een gelukkigen tijd, maar de Marcus-Aurelius van het Kapitoel is nog zacht groen-bruin brons. Zijn beeld is er te aangenamer om, temeer wijl de grootmeester Michel-Angiolo de hoogte van het voetstuk zóó heeft berekend, dat deze ruitersfiguur er iets vertrouwelijk door heeft verkregen, alsof hij onder de menigte rondrijdt, waarover hij zegenend de hand uitstrekt. Ook van deze hoogte is het gezicht over de stad van groote schoonheid.

Minder streng van schoonheid, niet minder opmerkelijk toch en een der mooiste pleinen van Rome, is het Navona-plein, dat in zijn tegenwoordigen langwerpige-ronden vorm nog aan het wedstrijd-circus herinnert, waaruit het ontstaan is, en waaraan zijn verbasterde naam doet denken. Het ligt in het volkrijkste gedeelte der stad en voorheen op driekoningenfeest heerschte er een oorverdoovend rumoer van kinderen blazende op trompetten. Zijn drie groote fonteinen van de zonderlingste barokstijl, twee waarvan te danken aan Bernini, behooren tot de eigenaardigste, welke Rome, de stad der levende wateren, bezit. De middenste, met de obelisk, die eerst stond in het Circus-Maxentius, stelt de vier werelddeelen voor met de stroomgoden van Donau, Ganges, Nijl en Rio-Plata, vergezeld van vele waterspouwende zeemonsters. De houding dezer figuren is zoo gewrongen, hun gebaren zoo gemeenzaam, dat zij aanleiding geven tot tal van klassieke grapjes der Romeinsche bevolking, waarvan het onschuldigste is, dat een dier watergoden al bij voorbaat den arm ophoudt om zich te schutten tegen den mogelijken val van een der twee torens, die wat schuin staat, van de in barokstijl met de fonteinen overeenkomende kerk van Sint-Agnes. Barok dan, dit plein en zijn fonteinen, dit wil niet zeggen, dat het niet een stadsdeel is van zeldzaam bijzonder karakter, dat men met welgevallen aanschouwt.

Een gelijk monument van barokstijl heeft Bernini geplaatst op het Minerva-pleintje, waar hij een kleine obelisk heeft gezet op den rug van een olifant. Het is eigenlijk verrassend van dwaasheid. Toch is het monumentje als geheel zoo iets aardigs, dat men het in verkleind model wel in zijn kamer zou willen hebben. Het is tenminste heel wat aardiger dan de nuchtere Korinthische kolom met het beeld der Onbevleete Maagd er op, welke met zijn vier bijbelsche figuren tot voetstuk de eene zijde van het Spaansche Plein kenmerkt. Indien de oude *Piazza di Spagna*, vreemdelingenwijk te Rome ligt, door zijn prachtige trap, opleidende naar de kerk Drie-eenigheid op den Berg, niet een der van allen, die Rome bezocht hebben, blijven voortleven als het nationaal centrum van onweerstaanbaar aantrekkingsvermogen. Nergens was het vreemdelingenverkeer levendiger, nergens

had het Romeinsche volk met bloemen en schildersmodellen zich vleiender gevoegd naar de behoeften van hen, die Rome voor korter of langer tijd bezochten. De zonderlinge fontein van de „Bark”, in het midden, is er wel niet het grootste aantrekkingspunt van, doch markeert wel eigenaardig het barokke karakter ook van dit stadsplein.

Geheel daaraan tegenovergesteld is dan bijvoorbeeld het Plein van Sint-Jan in Latheraan met zijn kerkelijk museum van Romeinsche oudheden, de Doopkerk van Sint-Jan en de groote obelisk uit den zonnetempel van het oude Theben aan den Nijl, welke van 15 eeuwen voor Christus dagteekent. Konstantijn de Groote liet dezen monoliet, halverwege de vierde eeuw onzer jaartelling, naar Rome brengen voor zijn cirkus, en natuurlijk was het de groote obeliskensleper Sixtus V, die hem ter dezer plaatse deed oprichten, 47 meter hoog, het gewicht een kleinigheid van 440.000 kilogram. Het plein van Sint-Jan in Latheraan is een der stemmigste en statigste van Rome, heel iets anders dan het Plein van de Kolom of het Spaansche Plein. Het ligt aan den rand der stad en slechts bij het Sint-Jansfeest in den zomer heerscht er, althans dichtbij, een nacht vol vroolijkheid en rumoer: het Romeinsche volk gaat zich daar dan te buiten aan het genot van gekookte aliekruidjes, knoflook en wijn. Het lawaai van koehorens, waarmee de booze geesten verjaagd worden, is dan oorverdoovend. Maar daarna heerscht er weer spoedig, en voor een jaar lang, rust over het Plein. De paleizen en kerken behoren tot het pauselijk patrimonium, de Sint-Jan van Latheraan is zelfs de hoofdkerk der Katholieke Christenheid. Of schoon dan de kerkelijke rechten zich niet doen gelden op den openbaren weg, het plein en zijn omgeving heeft een wijding van kerkelijke dingen, welke wel in overeenstemming is met zijn strenge lijnen.

Even stemmig het pleintje van den „Mond der Waarheid” — *Piazza Bocca della verità* — met zijn mooie Tritons-fontein, een der weinige, die gemeen hebben met de fonteynen in de Nederlandsche steden, dat haar water maar zelden ruischt. Elders in Rome bevindt zich echter een grooter en mooier Tritonsfontein dan deze. Het is niet om de fontein dat dit plein geroemd wordt, niet om den eigenaardigen naam ook, want die is misschien op te vatten in dien zin, dat in de nabijliggende straat van gelijken naam, een echte volksstraat, de burens elkaar vaak op de zoutste wijze de waarheid zeggen. Neen, het is om het onvergelykelyk stemmige kerkje van Santa-Maria in Cosmedin, mooi voorbeeld van oud Romaanschen stijl, dagteekenend uit de achtste eeuw. Althans uit dien ouden tijd is haar edele toren, gedeeltelijk ter meerdere stabiliteit der rondbogen volgebouwd. Ook dit gedeelte van Rome behoort tot de buitenwijken, maar het is een der opmerkelijkste pleinen der stad, al gaan de vreemdelingen in *Roma eterna* er niet zoo vaak heen, als naar Sint-Pieter.

Zoo kan men dwalen over pleinen en door straten van Rome, en men vergeet den tijd. Want overal is iets schoons of opmerkelijks te zien, dat men te liever krijgt naarmate men het beter en langer kent. Die in Rome een week toeft kan gemakkelijk van haar scheiden. Allen die haar langer kennen dan een jaar blijft zij onvergetelyk, zelfs al kwam men uit die andere stad van hoog opgevoerd geestelyk en zinnelyk leven ter wereld, Benares.

MAURITS WAGENVOORT.

Legende van den pijnboom.

Met den eeredienst van Rhea, gemalin van Kronos en moeder van Zeus, smolt al spoedig die van de Aziatische godin Kybele, dochter van den koning der Phrygiërs, Meion, zamen. Het was inzonderheid bij dit volk dat Rhea Kybele beschouwd werd als de moeder der goden, terwijl akkers en wijngaarden onder haar hoede stonden en haar bescherming werd ingeroepen bij het stichten van steden en burchten, uit hoofde van welke laatste functie zij afgebeeld wordt met een kroon, welke doet denken aan een muur met kanteelen.

Kybele's vader, vertoorned dat zij geen jongen was, liet haar, aanstonds na de geboorte, in 't gebergte te vondeling leggen,

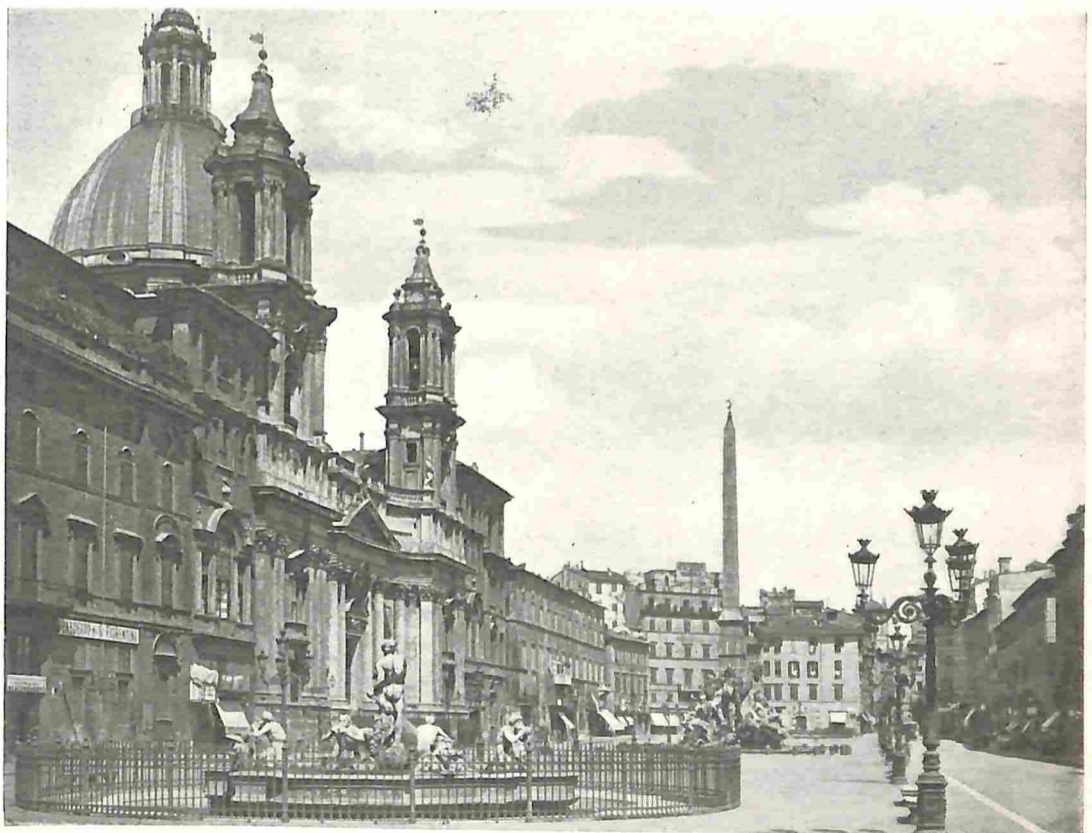
HET KAPITOOI-PLEIN.

waar wilde dieren haar zoogden, totdat zij gevonden werd door herders, die zich haar lot aantrokken. Door haar schoonheid en wijsheid wist zij de genegenheid van haar volk te winnen. Toen zij liefde opvatte voor den schoonen jongeling Attis, werd deze door Meion, die inmiddels zijn dochter tot zich genomen had, razend gemaakt, zoodat hij zich op gruwelijke wijze verminkte, met gevolg dat hij aan de zich toegebrachte verwondingen, onder een pijnboom liggende, stierf, of, volgens sommigen, daarin veranderd werd. Waanzinnig van smart, zocht Kybele vertroosting onder de schaduw van dezen boom, welke haar heilig was, evenals het viooltje, dat ontsproten heette te zijn uit het bloed, hetwelk uit de wonden van haar geliefde vloeide.

Telken jare, bij het aanbreken van de lente, werd de, tot Godheid verheven, Attis herdacht. Men begaf zich naar het bosch, ten einde een pijnboom om te houwen en den stam, als een lijk met doeken omwikkeld en met violen versierd — soms werd er een beeld, hetwelk Attis moest voorstellen, aan vastgebonden — te brengen in Kybele's tempel. Daarna toog men, onder woest getier, naar de bergen om Attis te zoeken, totdat op deze dagen van voorgewende wanhoop de meest uitbundige vreugde volgde over zijn wedervinden.

Het behoeft geen betoog dat wij hier te doen hebben met een symbolische voorstelling van den terugkeer der lente, d.i. de herleving of opstanding van de zichzelf ten doode verminkende Natuur!

F. W. DRIJVER.

HET NAVONA-PLEIN TE ROME.

HET FAMILIE-SCHANDAAL.

OP den schoorsteen stond de wekker nog zoo onschuldig als een pasgeboren kind, zou je zeggen, maar op zijn gezicht kon je duidelijk zien, dat hij wat van plan was: het stond, moet u weten, op bij zevenen, nou, en dat is zoo gaandeweg de tijd voor zoo'n dingsigheid om zijn oorverdoovend, zenuwstorend lawaai in te zetten.

Aat sliep nog. Zijn kin stak over den omgeslagen rand van den wollen deken. Zijn mond stond wagenwijd open en daaruit klonk zwaar gesnork als een onweer op. Naast Aat's hoofd lag dat zijner echtgenoot, tevens de moeder zijner kinderen. En het was een mooi en verheffend schouwspel, deze hoofden der echtgenooten dicht naast elkander liggend, als een tweeenheid, symbool van den echtelijken vrede.

Daar liep plotseling de afgrijselijke wekker af. Het was een leven als een oordeel; het leek wel of er door honderden driftige menschen tegelijk getelefoneerd werd. De moeder was onmiddellijk klaar wakker, maar vader Aat had een kleine minuut noodig voor hij bij zijn positieven kwam. Toen opende hij zijn oogen, en keek om zich heen. Hij was georiënteerd. Hij wist wie hij was. Hoe oud. Den datum. En dat hij de gelukkige echtgenoot was van de vrouw, die naast hem voorhanden was. De vader van vier kinderen, en niet bijzonder bij kas.... Behalve dit alles drong dezen morgen nog iets anders, iets zeer speciaals tot zijn bewustzijn door: hij was jarig.

Met een hartelijken glimlach, — die zoo iets zeggen wilde als: het is al zooveel jaar, dat wij het samen weten, — had de moeder nu haar gezicht naar den ontwaakten jubilaris gekeerd.

— „Hartelijk gefeliciteerd,” zei ze, maar Aat deed of hij haar niet begreep. Waarom hij dat deed, wist hij zelf niet, maar hij had zich elk jaar 's morgens van de dommen gehouden.

— „Zei je iets?” vroeg hij op onnoozelen toon, terwijl hij een paar oogen opzette zoo groot als rijksdaalders.

— „Nou. .ou. .”, lachte Anna, — „maar je zal toch wel weten, dat je vandaag jarig bent.”

— „Jarig? Hoe komt het in je hersens op?” huichelde Aat, en hij lachte inwendig van plezier, dat hij haar deze kool stooft.

— „Ja, ja, ja, je bent jarig, en ik feliciteer je,” hield ze vol, — „toe, herinner je maar eens goed. Wij krijgen vanmiddag visite, . . toe, je weet wel . . .”

— „Ik weet werkelijk van niets.”

— „Maar, Aat” . . .

— „Nee, ik weet alleen, dat je me in het ootje nemen wilt.”

— „Nou, het is zoo, je bent jarig. En daarmee uit. Ik feliciteer je. En dat kan je niet weigeren.”

Nog aarzelde Aat even. Maar dan leek hem de zaak toch wel wat al te ver doorgedreven, en hij schikte zich met een soort van langen zucht in zijn lot.

— „Dank je, dank je, beste,” zei hij, — „als jij het zegt, zal het wel waar wezen. Ik had het, om je de waarheid te zeggen, heelemaal vergeten. Nu het eenmaal zoo is, is het maar goed ook, dat je mij eraan herinnert; anders was deze dag volkomen onopgemerkt voorbijgegaan” . . .

— „Mooi! mooi!” riep de moeder verwijtend, — „onopgemerkt voorbijgegaan! En de kinderen straks? Denk je, dat die je niets zullen geven, al is het dan niet zooveel. . . En dacht je, dat je van mij niets krijgen zou?”

— „Wat krijg ik van je?” malde Aat.

— „Dat zul je straks wel zien,” lachte zijn echtgenoot terug.

— „Hoe ziet het eruit?”

— „Mooi.”

— „Is het groot?”

— „Nogal”.

— „Is het een. . . een wandelstok?”

— „Nee, Wat ben je toch nieuwsgierig,” zei Anna, en schudde van het lachen.

— „Een kistje sigaren?”

— „Nee.”

— „Met wat voor letter begint het?”

— „Met een p.”

— „Dan is het een pijp.”

— „Nee”.

— „Dan een parapluie” . . .

— „Nee.”

— „Een portemonnaie?”
— „Ach, Aat, je raadt het toch niet. Heb geduld tot straks,” lachte de vrouw.

— „Geduld! Geduld!” viel hij gekkend uit, — „jij praat mooi. Jij bent niet jarig. Jij weet wat het is. Maar ik? O, de minuten zijn als eeuwen voor mij. Op! op! Naar het feest. Uit de vee- mijnne heeren! Hup. Een, twee, drie!”

En Aat stond in een wijje overeind op aarde.

— „Morri,” zei hij, en daarop de mouwen van zijn nachthemd ver over zijn handen trekkend, begon hij de armen snel op en neer te bewegen, daarbij reciteerend:

„De pias die maakt de kind'ren wijs,
Dat deze man kan vliegen.
Och, lieve kind'ren, geloof hem niet,
Want hij doet niks dan liegen.”

Anna, die deze en dergelijke vertoeningen duizenden malen van hem had bijgewoond, bleek verre van blasé op dit stuk; zoo goed als een trouwe gade was zij ook een trouwe bewonderaarster van zijn zotternijen gebleven; tranen van het lachen biggelden over haar wangen bij den aanblik van zijn potsierlijke gestes.

— „En nu ter zake,” juichte Aat, terwijl hij zich opmaakte voor zijn toilet.

— „Dat kan wat worden vandaag,” gichelde Anna, die nu, in haar ledikant gezeten, zich op haar beurt voorbereidde om op te staan.

— „Reken maar! Reken maar!” juichte Aat, — „ik zal hem een handje geven. Vooral vanmiddag, als de relaties op visite zijn. Ik zal die vervelende poetskurken wel eens aan het lachen maken. . . . Met mate althans. Met mate. Want zij moeten niet alleen genegenheid, maar ook respect voor mij krijgen. . . . Hihi! Respect. Zou jij denken, Anna, dat iemand respect voor mij hebben kan? . . . Behalve jij en de kinderen dan, maar dat is eigenlijk meer bij wijze van spreken. . . .”

— „Maar, Aat, je bent toch geen . . . geen vorst, of geen minister, . . . respect is niet zoo zeer je bedoeling als wel . . . als wel klandizie . . .”

— „Nee, nee, het spreekwoord zegt terecht: zonder respect vaart niemand wel. . . . Enfin, het glanspunt van den dag is de visite van mijn nieuwe klanten. En respect . . . of klandizie . . . of wat het dan is, ik zal het ze inboezemen. Na heden zal er geen stuk van de concurrentie meer in hun winkel komen, of ik heet geen Aat Marijnen.”

— „Ik help het je wenschen,” zei Anna met een tikje ernst in haar stem, — „maar dan mag je werkelijk ook wel wat kalm wezen vanmiddag. . . . Hé, wat een geluk als we ons nu eindelijk van vandaag af eens wat ruimer konden bewegen!”

— „Ruim, zeg je? Er is ruimte genoeg, zat, zát,” jubelde Aat, — „ruimte genoeg voor ons.” En hij nam de inmiddels verzezen ega om het middel, en zij voerden in het vrij leeg slaapvertrek een dans uit, — „hoera, ruimte genoeg; daar heb je nu het voordeel als je geen meubilair van eenige beteekenis hebt; geen blind paard kan hier schâ doen. . . .”

Het was vier uur. * * *

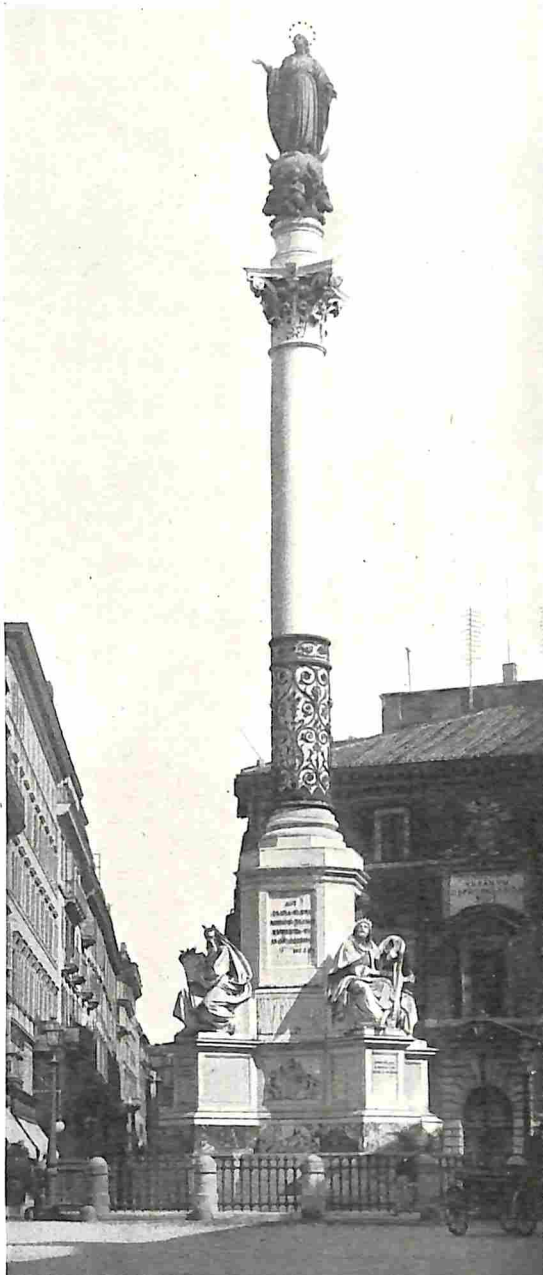
De ochtend — met zijn feestelijkheden — was allerplezierigst geweest, en zoo snel omgevlogen, dat het de moeite niet loonen

zou, u hier met de beschrijving ervan nog op te houden. Ik begin daarom dus mijn verhaal eerst weer op het oogenblik, dat de klok op vier uur staat. (Intusschen is het er zelfs al bijna vijf minuten over.)

Aat en Anna waren, tot groot vermaak van de kinderen, aanstalten gaan maken voor het verjaarbezoek.

— „Nu of nooit,” praatte Aat, onder het omvegen van de glazen, — „nu of nooit. Het is mijn laatste kans. Als ik vandaag deze firma's niet tot eeuwige afnemers van het door mij vertegenwoordigde handelshuis kan maken, dan blijf ik tot mijn laatste snik een handelsagent met niet meer clientèle dan een politieagent. . . . Maar ik heb een voorgevoel, nee, ik heb de vaste overtuiging, dat ik erin slagen zal, vandaag de positie van mijn gezin voor goed vast te leggen. Anna, jij krijgt een nieuw bontstel . . . De kinderen elk tien gulden op de spaarbank. Ik sluit een levensverzekering. Ik koop een eigen huis. Nu ja, misschien moet ik er nogal wat hypotheek op nemen, maar ik kôop het toch.”

— „Wacht nu maar eerst eens af,” plaagde Anna, terwijl zij een gebarsten papier-mâché-presenteerblad met wat inkt bijkleurde.

DE MARIA-ZUIL OP HET VENETIAANSCH PLEIN TE ROME.

Als het blad klaar was, werd het midden op de tafel gezet. De portglazen werden er dan in twee evenwijdige rijen op geplaatst. Een derde rij vormden de bitterglazen. Daarna bracht Aat het blad met meetkundige nauwgezetheid precies midden op de tafel, week dan een paar stappen achteruit, en, het hoofd nu eens naar rechts, dan naar links brengend, aldoor kijkend door de oogharen, genoot hij van het effect.

— „Het is in één woord schitterend,” juichte hij, terwijl hij in de handen klapte, — „nog nooit van mijn leven heb ik zóó iets moois gezien!”

De kinderen jubelden onstuimig mee, en vergaten in hun woeste pret zoozeer de deugd, die de moeder van de porceleinkast wordt genoemd, dat ze op een oogenblik hevig tegen de tafel bonsden; het kostbare glaswerk ontquam als door een wonder aan algeheele vernietiging. Aat schrok vreeselijk.

— „Weg, weg, de kamer uit,” schreeuwde hij als een razende, maar de kinderen deden of hun neus bloedde, en bleven kalm waar ze waren. De vader bemerkte het niet eens. Hij had ter weerszijden van het blad een houten flesschenblaadje geplaatst, op het eene een flesch Port, op het andere een met jenever gezet; hij kwam nu met een flaconnetje elixer aan, zette dit op een kleiner houten schoteltje naast het blad, en bracht daarna een kistje sigaren te voorschijn, dat hij langs de vierde zijde van het blad plaatste. Dan werden er twee schotels met taartjes bijgezet, aan weerszij één.

Hij ging op zijn hurken zitten om door de oogharen nogeens van het effect dezer symetrische uitstalling te genieten.

— „Nou, kinderen, als er straks gebeld wordt, dan gaan jullie allemaal naar de huiskamer, denk erom,” gebod de vader, „en jij, Anna, ga je dadelijk verkleeden; ze kunnen elk oogenblik hier zijn.”

— „Nu al? Nu al?” jammerde Anna wanhopig, — „ik moet de kinderen allemaal nog verkleeden. Kijk ze er eens uitzien! Hoe laat heb je ze gevraagd?”

— „Tegen halfvijf,” antwoordde Aat, in groeiende verwarring, — tegen half vijf, en het is er nog maar een of twee minuten voor. . . .”

— „Wat moet ik doen, wat moet ik doen?” kreunde Anna, — „kijk die kinderen er eens uitzien. Het is meer dan bar.”

De goede vrouw overdreef niet. Een troep jonge zigeuners was er niets bij. Het stelletje was, om zoo te zeggen, gekleed in vetvlekken, winkelhaken en scheuren; de gezichten waren als getatouerd, zoo vol van zwarte strepen en slierten; de haren warden als raagbollen om de hoofden.

— „Je zoudt kunnen beginnen met ze bijvoorbeeld eens een beetje te wasschen,” meende Aat, — „intusschen zal ik even mijn gekleede jas aanschieten.”

— „En een andere broek,” verzocht Anna.

— „Wel neen, wel neen,” weerde Aat haar af, — „die gekleede sleepjurk is voldoende. Die bedekt alle ongerechtigheden.”

Reeds had hij een hangkast geopend, het genoemde kleedingstuk eruit gehaald en het aangeschoten. Met een fieren blik monsterde hij het effect door zijn verschijning teweeg gebracht, op de gezichten van zijn huisgenooten.

Dit effect was verre van mis.

— „Prachtig, prachtig!” — „Wat ben u toch mooi!” en dergelijke uitroepen streelden Aat's ijdelheid geen klein beetje, en zijn vrouw deed er nog zooveel bij door te zeggen: „Hé, Aat, zoo ben je toch een echte heer!”

— „Dat zou ik meenen,” antwoordde deze fier, en schreed naar den spiegel, waar hij nu met geen stok meer vandaan was te slaan.

De moeder was met de kinderen naar de slaapkamer getrokken, om hen daar tenminste eenigszins toonbaar te maken.

Daar werd gebeld.

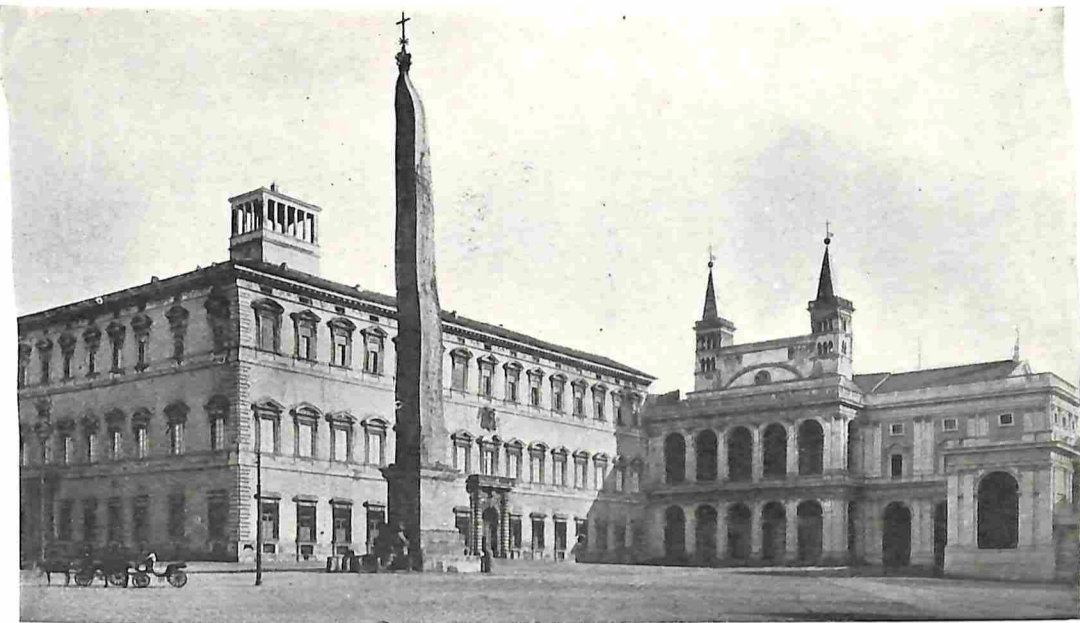
Aat rukte zich van zijn evenbeeld in den spiegel los, en schreed naar de deur.

— „Daar heb je er al een,” schreeuwde Kees, de oudste jongen, van boven.

— „Laat hem al de taartjes niet opeten, hoor,” riep Jan, de middelste, er achterna.

— „Of al den wijn uitdrinken; wij moeten ook wat overhouden,” gilte Jaap, de jongste.

— „Stil, stil,” fluisterde de vader woedend onder aan de trap, — „stil, als

HET PLEIN VAN ST. JAN IN LATHERAAN TE ROME.

hij het hoort, ben ik wég. . . . Verbied jij ze dan, vrouw. . . .”

Hij hoorde de moeder standjes uitdeelen, en ging nu snel naar de voordeur om zijn eersten bezoeker te ontvangen.

De kinderen werden, nadat ze een beetje waren opgeknappt, in de binnenkamer ondergebracht, en het had heel wat voeten in de aarde, voor ze deze quarantaine goedkeurden. Eindelijk kon de moeder, die zich intusschen ook in het Zondagsche pak gestoken had, hen verlaten om naar de voorkamer te gaan.

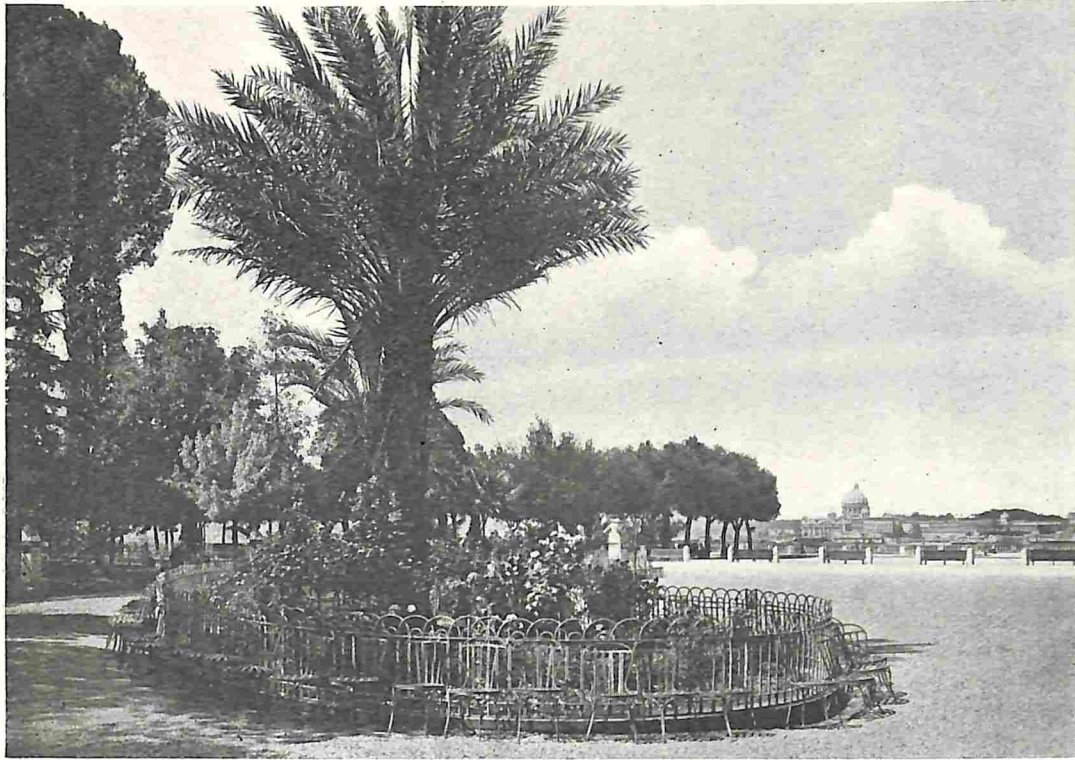
Er werd nu nog verscheidene malen gebeld. Telkens vlogen de galgenbrokken naar de deur; telkens vrijdelde de vader, die daar het ergste van verwachtte, hun booze plannen, door er in wilde vaart persoonlijk heen te snellen.

Eindelijk waren alle bezoekers, — vijf stuks, — compleet, en mochten de jongens alle drie even in de voorkamer hun de hand komen drukken. Eerst was Anna daarop tegen geweest, bevreesd voor mogelijke complicaties; ze mochten zich eens „onbeschaafd” tegenover de heeren gedragen; en den goeden indruk, dien de ontvangst ongetwijfeld op dezen maken zou, weer te niet doen. Maar Aat had erop gestaan, dat zijn relaties met zijn kinderen zouden kennismaken. „Ze moeten vooral niet denken, dat ik kinderloos ben. Ze mogen best begrijpen, dat ik op hooge kosten zit. Zooveel te eerder zullen ze besluiten, afnemers van mijn goederen te worden.” Zoo redeneerde hij.

De drie jongelieden kwamen dus de bezoekers groeten, en hadden daarbij ruimschoots gelegenheid hun zogenaamde „beschaaving” ten toon te spreiden, wat hen echter niet bijzonder gelukte. De bezoekers, die hen terecht opzienbarende vlerken vonden, konden tegenover hun gastheer en gastvrouw al niet minder doen dan het weerzinwekkend gedrag van hun telgen door glimlachjes en vriendelijke woorden aanmoedigen. Het slot van de zaak was, dat de beangste vader hen nog juist bijtijds verwijderde, vóórdat Kees, die een glas Port hanteerde, dat over den kalen schedel

DE „SPAANSCH” TRAP NAAR DE KERK DER DRIEËENIGHEID OP DEN BERG, VENETIAANSCH PLEIN, TE ROME.

PINCIO-TERRAS MET GEZICHT OP SINT PIETER.

van een der bevriende handelaars had omgekeerd, waarbij Jan en Jaap 's mans handen, quasi-stoeiend, vasthielden.

— „Je moet de jeugd een beetje vrijheid laten,” zei het arme slachtoffer met een lach als een boer, die kiespijn heeft.

Een pak viel den armen ouders van het hart, toen de drie spruiten met goed fatsoen weer de kamer uitgeloodst waren. — „God-dank,” mompelde Aat tevreden, — „ze hebben gezien, dat ik een vrij groot gezin heb, en hun klandizie best gebruiken kan; en de kinderen hebben betrekkelijk geen heel kwaden indruk op de heeren gemaakt. Mijn kansen stijgen.”

En hij zette zijn beste beentje voor bij de handelsvrienden; hij praatte honderd met hen uit, en liet geen gelegenheid voorbij gaan om, zoo langs zijn neus weg, zijn goederenkennis en ervaring als agent te ventileren. Het gesprek vlotte. Ook Anna was goed op dreef, en onderhield zich op de meest gezellige wijze met de toekomstige klanten, daarbij altijd de hoofdzaak in het oog houdend: een goeden indruk op hen te maken.

Voortdurend noodde Aat hen, nog iets te gebruiken; het was aldoor van: „Steek u nog eens op” en „Mag ik u nog eens inschenken” en „neemt u nog dit en neemt u nog dat,” „op één been kunt u niet loopen,” en „het is niet voor de ganzen gebrouwen,” en „ik ben maar eens jarig,” en meer van dat fraais.

De bezoekers schenen dan ook dubbel en dwars tevreden, en, hoewel nog niet precies belovend een geregeld afnemer te worden, waren ze toch bij het afscheidnemen al zoover gevorderd, dat ze Aat een vriendschapsband van langeren duur in uitzicht stelden. Nu, en vriendschap, wat wil het voor een rechtgeaard handelsagent anders zeggen dan: geregelde afname zijner goederen! Aart juichte inwendig. Welk een groote dag. O, de schoonste zijns levens. Zoo zou hij dan eindelijk zich eens een vaste cliënte verzekeren, eindelijk, eindelijk. En dat door de sympathie, welke hij voor zich en zijn gezin gewekt had. Hij voelde zich zoo gelukkig of hij een hoogen prijs uit de loterij getrokken had, en putte zich — wat anders zijn gewoonte niet was — in beleefdheden tegen zijn bezoekers uit. Hij hielp hen aan hun jassen; het eerst mijnheer Geverts, den groothandelaar, die verscheidene filialen hier en daar in de provincie had en heel wat gebruiken kon. . . .

Toen gebeurde er echter iets zeer walgelijks. De heer Geverts kon n.l. met zijn handen maar niet uit de mouwen van zijn overjas komen; hij rukte, Aart hielp, geen succes: uit de linker-mouw kwam alleen de wijsvinger gluren, uit de andere heelemaal niets. — „Wat is dat?” riep de man der filialen getergd, terwijl hij als een dolle de armen schudde. Terzelfder tijd maakten ook de vier andere heeren dergelijke moeizame bewegingen met hun mouwen, waaruit ondanks de ijselijkste inspanning maar geen handen te voorschijn wilden komen. De verwarring was schrikkelijk. Een ieder zweeg, doch dit was de onheil-zwangere stilte, die den donderbuiën pleegt vooraf te gaan.

— „Ze . . . zijn . . . dichtgenaaid,” stamelde de heer Geverts ontsteld.

Een hoonend gelach, dat uit de halfopen keukendeur weerklonk, wees de laaghartige bedrivers dezer misdaad aan.

Aat was in de volle borst getroffen. Wel haalde de goede Anna fluks een schaar, en opende behoedzaam de mouwen, doch de stemming was er uit. Noch haar vriendelijk verzoek om verontschuldiging, noch Aat's verlegen gestamelde excuses vermochten de catastrofe te keeren. Zonder eigenlijk noemenswaardig afscheid te nemen, verlieten de gehoonde handelaars het perceel, en met hen verliet de hoop de harten van Aat en Anna, die, toen de deur achter hun bezoekers was dichtgeslagen, in diepe verslagenheid elkander aankeken.

— „O, ijdelheid der ijdelheden,” kreunde de arme Aat, terwijl hij naar de keuken toog om de snoode knapen eens flink onder handen te nemen.

— „Wat hebben jelui uitgevoerd, vlegels,” begon hij als razend, — „wat hebben jelui uitgevoerd?”

— „Wij hebben de mouwen van hun jassendichtgenaaid,” braveerde hem Kees, die een brutaaltje was.

— „Ja, dat heb ik gemerkt,” tierde Aat, en gaf hun een voor een 'n pak rammel. Daarna stuurde hij ze naar bed, om aldaar langs den weg der overpeinzing tot het besef der door hen bedreven laagheid te komen. Iets waarin zij maar matig slaagden.

En Aat zelf? Aat, die op dezen hoopvollen dag, zijn verjaardag nota bene, al zijn hoop — voor den zooveelsten keer gedurende zijn hooprijke en succesarme leven — den bodem zag in-geslagen, kwam er betrekkelijk weer gauw bovenop.

Reeds onder het middagmaal, — waarbij de jongens, slechts voorwaardelijk veroordeeld, weder mochten aanzitten, en het hoogste woord voerden, — reeds onder het middagmaal herwon Aat zijn alom-vermaarde goed-humeur.

Er was nog wat Port overgebleven, en dit staartje werd aan tafel opgebruikt. Ook de jongens kregen een klein glaasje.

De stemming bij den maaltijd werd allerplezierigst. De ouders, die nu niet direct modellen van tact waren, bepraatten luidruchtig het gebeurde, wogen de kansen, die nu door het gedrag van de jongens waren verspeeld. De moeder sprak er nog met een zweem van spijtigheid over, doch Aat, al vroolijker en vroolijker gestemd, wierp haar tegen, dat de handelsrelatie met „lieden van dat slag” toch ook niet meeviel, ja, dat je, als die lui niet prima prima waren, nog een leelijke pijp kon rooken; neen, zóóveel was er niet bedorven. Misschien was het maar beter, dat het nu heelemaal afgesprongen was.

En het slot van de historie was, dat Aat dien avond met zijn vrouw nog eens de heele zaak op het tapijt bracht, en na een heele boel vijven en zessen als zijn gezichtspunt het volgende ten beste gaf.

— „Ach, lieve,” — zei hij, — „wij zijn nu eenmaal niet voor het succes in de wieg gelegd. Als je op onzen leeftijd dat nog niet begrepen hebt, begrijp je het nooit. En nochtans willen we het telkens weer probeeren. Is het dan geen zegen, dat je tenminste kinderen hebt, die de zaak nog ten goede wenden? . . . O, we mogen hun dankbaar zijn, diezelfde jongens, dat ze ons vanmiddag voor een waarschijnlijk failliet en deszelfs narigheden hebben behoed.”

JOB STEYNEN.

KADOUR EN KATEL.

KADOUR-BEN-CHERIFA, sergeant-majoor bij de inlandsche tirailleurs, was stervende, toen men hem des avonds in den Zaagmolen Rippert aan de Sauerbach bracht; en heelemaal verzwakt door zijn wonden, rillende van de koorts, heeft hij vijf weken lang geleefd als in 'n droom. Nu eens waande hij zich nog te midden van het slaggewoel, brullende en springende dwars door de hennep- en hopvelden van Weissenburg, dan weer daar ginds in Algiers, in het huis van zijn vader, den Kaid der Matmatas. Dan opende hij de oogen en onderscheidde flauw een vroolijke, rustige kamer met groote, witte gordijnen, groene takken, wiegende voor de ramen, een nu en dan wegschuilende zon, en bij zijn bed een kleine zuster van liefdadigheid, oplettend, stil, doch zonder zilveren kruis, zonder rozenkrans en zonder blauwen sluier, alleen maar twee groote vlechten, neervallende op 'n fluweelen keurslijfje. Van tijd tot tijd werd er geroepen: „Katel. . . . Katel. . . .” Dan verwijderde het meisje zich op de teenen, en de gewonde hoorde uit de verte een jonge welluidende stem, die hem frisch aandeed, net als de beek, die onder de vensters langs den Zaagmolen liep.

Kadour-ben-Cherifa is lang ziek geweest; maar de Ripperts hebben hem zóó goed opgepast, dat zijn wonden zich hebben gesloten, zóó goed verborgen gehouden, dat de Pruisen hem niet naar de kazematten van Mainz hebben kunnen zenden, om van kou om te komen. Hij begint nu te spreken, zijn witte tanden te laten zien, en doet een paar passen in de kamer, een van z'n mouwen — die met het groote, gapende gat midden in het galon — hangende over een verbonden, nog machteloos arm in 'n slinger. Elken dag sjouwt Katel een matten stoel voor den gewonde naar den kleinen tuin van den Zaagmolen; dan zoekt zij voor hem, bij den muur, het warmste plekje, waar de druiven het eerste rijp worden. En Kadour, die, in zijn hoedanigheid van zoon van een Kaid, op de Arabische school te Algiers is geweest, bedankt haar in een wel wat barbaarsch Fransch, doorspekt met *bono bezelf's* en *macach bono's*. Zonder 't zelf te weten, komt de Turco onder de bekoring. Die losse vroolijkheid van 'n jonge Frankische,

die zich beweegt zoo vrij, als 'n vogel, zonder sluier in de open lucht en zonder tralies voor haar vensters, verwondert en bekoort hem. Het verschil is groot met het kloosterleven van de vrouwen van zijn land, de kleine, wit gemaskerde, geparfumeerde Moorsche vrouwen. Katel, van haar kant, vindt Kadour 'n beetje erg zwart; maar hij ziet er zoo goedig, zoo dapper uit, en hij heeft zoo 't land aan de Pruisen!... Eén ding ergert haar: dat daarginds, in dat Algiers van Afrika, de mannen verscheiden vrouwen mogen hebben. Katel begrijpt dat niet. Als dan ook de Algerijn, om haar te plagen, in zijn brabbeltaal, tegen haar zegt: „Kadour heel gauw trouwen... Hij nemen vier vrouwen... Vier,” dan wordt Katel boos. Ajakkes! die leelijke Kadour!... die heiden!... Dan lacht de Turco met 'n goedigen, kinderlijken lach; wordt daarna in eens weer ernstig en blijft zwijsend voor het jonge meisje staan, met oogen zóó groot, zóó groot, dat men haast zou zeggen, dat hij haar wil meenemen in z'n blik.

Op die manier is de vrijerij tusschen Kadour en Katel begonnen.

Kadour, eenmaal genezen, is teruggekeerd naar zijn vader, en ge kunt nagaan, dat er feesten te zijner eer zijn gegeven in het land der Matmatas. De rieten fluiten en de kleine Arabische trommels hebben, bij zijn ontvangst, hun schoonste wijzen gespeeld; de oude Kaïd, voor zijn deur gezeten, en in de verte dien geliefden zoon, dien hij dood waande, door de cactus-iaan ziende aankomen, is, onder zijn wollen burnous, beginnen te beven, alsof hij de koorts had. 'n Maand lang is er feest geweest, een onafgebroken reeks van *diffa's* en *fantasia's*. De Kaïds, de aga's uit de buurt betwisten elkaar de eer om Kadour-ben Cherifa te gast te hebben, en avond aan avond moest hij, in het Moorsche koffiehuis, vertellen van de groote veldslagen, waaraan hij had deel genomen....

Maar met dat al, die eer, al die feesten maken Kadour niet gelukkiger. In het ouderlijk huis, omringd van al de herinneringen uit zijn kindsheid, van zijn paarden, zijn windhonden, zijn wapens, ontbreekt hem toch steeds nog iets: het vrije spreken en het ongedwongen lachen van Katel. Het eeuwig gefluister van de Arabische vrouwen, hetwelk hem vroeger het hart sneller deed kloppen, vermoeit en verveelt hem nu. Ook houdt hij niets meer van de kapsels met sequinen, noch van de snoeren van oranjebloesem en de wijde pantalons van rozerood satijn. Praat hem liever van de lange vlechten, zonder paarden, zonder gaas, zonder bloemen zelfs, alleen maar doorstrengeld met gouden draden in de ondergaande zon van een kleinen tuin in den Elzas.

En toch, als Kadour wilde!... In een naburige stam zijn mooie, zwarte oogen, die hem bespieden van achter de getraliede vensters van het huis van den aga, oogen, zóó lang gemaakt met *Kohl*, dat een blik er uit een liefkoozing schijnt. Maar Kadour wil niets meer van zulke oogen weten. Waarvan hij droomt, wat hij betreurt, dat is die goedige blik van Katel, welke zoo snel de kamer rondvloog, om te zien of het den zieke aan niets ontbrak, en waarin het leven steeds beweging bracht, zooals het licht in het blauw der waterdruppels.

Langzamerhand echter wordt zij uitgewischt, de bekoring der blauwe oogen, de teedere bekoring, verbonden aan het eerste uitgaan, aan het opkomend gevoel van beterschap, aan het zoo zachte, zoo gematigde klimaat van Frankrijk. Kadour heeft op het laatst Katel vergeten. In het dal van den Chetif wordt over niets anders gesproken dan over zijn aanstaand huwelijk met Yamina, de dochter van den aga van Djendel. Op 'n goeden morgen heeft men een lange rij muilezels den weg naar de stad zien opklimmen; het is Kadour-ben-Cherifa, die, met zijn vader, huwelijksgeschenken gaat koopen. Den ganschen dag hebben ze besteed om de bazaars af te loopen, de met zilver doorwerkte burnous, de Smyrnasche tapijten, de barnsteenen halssnoeren en oorhangers uit te kiezen; en onder het betasten van al die fraaie kleinoodiën, die kwasten van zijde, die fijne stoffen, denkt Kadour aan Yamina. Hij is weer heelemaal Oostersch geworden, maar meer door de gewoonte, door den invloed van de atmosfeer en der dingen, dan met het hart.

Tegen den avond daalden de rij muilezels, beladen met palmbleden-manden vol kostbaarheden, de straat van de voorstad af, toen zij, komende voor het Arabische bureau, den weg versperd vonden door 'n hoop volk. Het waren emigranten, die zoo juist waren aangekomen. Daar er niets voor hun ontvangst gereed was gemaakt, stonden de ongelukkigen daar te reclameeren, zich te beklagen en inlichtingen in te winnen. De meest ontmoedigen zaten op hun bagage, vermoeid van den overtocht, verveeld door de nieuwsgierigheid van de menigte, en als om de treurig-

heid nog grooter te maken, ging de zon onder over al die bannelingen, viel de nacht in, die hun de onbekendheid met het nieuwe land en de vreemdheid bij de aankomst nog meer deden gevoelen. Kadour keek werktuigelijk naar hen. Maar op eens maakt 'n groote ontroering zich van hem meester. De kleederdracht van de oude boeren, de fluweelen keurslijfjes van de vrouwen, al dat haar van de kleur van rijpend graan... En kijk, daar krijgt z'n droom een vasten vorm. Hij herkent de zachte trekken, de groote vlechten en den glimlach van Katel. Ze staat daar voor hem met den ouden Rippert, de moeder en de kleintjes, heel ver van hun Zaagmolen en van de Sauerbach, die daarginds nog steeds kabbelt langs het kleine, verlaten huis.

„Kadour!”

„Katel!...”

Hij is erg bleek geworden; zij heeft even gebleemd.

Kom, dat is afgesproken. Het huis van den Kaïd is groot; en, in afwachting dat men hun een lapje grond zal geven, zullen de landverhuizers er hun intrek nemen. Gauw pakt de moeder de bundeltjes bij elkaar, welke om haar heen liggen. Zij roept de kinderen, die al aan het spelen waren met de vreemde kinderen. Ze worden in de manden gezet tusschen al de verschillende stoffen; en Katel lacht hartelijk, als ze zich zoo groot ziet op een Arabisch zadel. Kadour lacht ook, minder luid evenwel, ontroerd van stil geluk. Daar de avond valt en het koud begint te worden, hult hij zijn vriendin in een mooie gestreepte burnous, uit de huwelijksgeschenken, en een met paarden geborduurde haïck; en in die zonderlinge kleedij, die, met zachte beweging der franje, in dichte plooiën om haar heen valt, onbewegelijk en rechtop op haar rijdier, lijkt zij 'n blonde Muzelmansche vrouw, die haar sluier heeft afgelegd. Kadour denkt daaraan, terwijl hij haar aanziet. Dan komen er allerlei dwaze gedachten bij hem op, duizende plannen. Hij denkt er al over, om aan de dochter van den aga haar woord terug te geven, en met Katel te trouwen, alleen maar met Katel... Wie weet? Misschien komen ze op 'n dag ook nog wel eens zoo uit de stad, met hun beidjes alleen onder de bloeiende laurierboomen, zij, lachende op haar muilezel, hij den teugel vasthoudende, net als nu...

En gejaagd, heelemaal bezig met zijn droom, wil hij het sein geven tot vertrek; doch Katel houdt hem, met zachte stem, tegen: „Nog niet... m'n man moet nog komen. We moeten nog even wachten.”

Katel was getrouwd. Arme Kadour!

Naar het Fransch van ALPH DAUDET.

Vreemde Nestplaats.

Vaak lazten we van zonderlinge plaatsen, door vogels uitgekozen om er hun nest te bouwen, in brievenbussen, elektrische booglampen, onder spoorwegrails, in een jaszak van een vogelverschrikker of zelfs in een bloemkool. Doch voor eenige jaren ontdekte een boer in Northumberland bij het scheren zijner kudde schapen een spreuwenest met drie pasuitgekomen jonge vogels in de wollige vacht van een zijner dieren, — wat wel het vreemdste geval van dien aard is dat we ooit ontmoetten. G.

TRITONFONTEIN OP HET „MOND DER WAARHEID”-PLEIN TE ROME.
OP DEN ACHTERGROND DE SINTE MARIA IN COSMEDIN.

Een natuurramp op Java.

WERKZAMER nog dan de grimmige vulkaan Goentoer, dan de Merapi met z'n „prop”, dan de Smeroe met z'n regelmatige ontladingen is de Keloet, op de grens van de residentie Pasoeroean en Kediri.

Gevaarlijker ook! Er is in de rij der Indische vuurbergen slechts één, die in wijder kring nog dood en verderf om zich heen verspreidde, n.l. de Goenong Krakataoe. Maar de bekende uitbarsting van dien eilandvulkaan was als een unicum aan te merken; de Keloet vormt een bestendig gevaar. In zijn ten jare 1910 uitgegeven werk *Geweldige Natuurkrachten* schreef mr. G. Vissering over dien berg:

„Boven alles verraderlijk, geniepig als een reptiel, somber als een sprook van rouw, schijnbaar rustig, zelfs jaren lang, en daardoor weder verlokkelijk tot vertrouwen, tot hij op het onverwachtst openspringt, zijn vreeselijken muil openspalkt en als het gruwzaamst denkbaar voorwereldlijke monster vele verschrikkingen uitbraakt; roodgloeiende steenen en heete modder vlingert hij dan wijd om zich heen; kokend water in miljoenen kubieke Meters en heeten stoom met giftige dampen stoot hij uit; daarna spreidt hij als doodskleed, als ware het om zijne verwoestingen te bedekken, een verstikkenden aschregen uit, die de omgeving een en al dor maakt en zich zelfs over afstanden van 600 tot 700 Kilometer en meer doet gevoelen.”

Herhaaldelijk is de berg beschreven, en ook de derwaarts ondernomen tochten. De onvermoeide natuuronderzoeker Franz Junghuhn, die in 1844 zijne beklimming volbracht, was een der eersten. Tien jaren later deden Arriëns en zijne tochtgenooten 't hem na; en sedert werd de berg nog door meerdere onderzoekers bestegen. Er bestaat daarover 'n heele litteratuur, waarvan het overzicht te vinden is in het Jaarboek van het Mijnwezen over 1907, door Hugo Cool.

Waarschijnlijk was de Keloet van ouds onder de bevolking van Oost-Java berucht en had hij in het tijdperk van het Nederlandsch bestuur zijne uitbarstingen; doch de berichten daarover zijn niet tot ons gekomen. Het land behoorde toen aan den Keizer van Mataram, en de Loffelijke Compagnie was niet gewoon zich met de zaken der bevolking in 't binnenland te bemoeien. Slechts een enkele maal vindt men in het *Dagh-register* van het kasteel Batavia eene aantekening omtrent zulk een natuurramp; b.v. in 1672 een kort bericht omtrent eene eruptie van den „brandenden bergh van Mattaram” (waarmee de Merapi bedoeld schijnt te zijn), welke aan 3000 menschen het leven kostte. Hoe geducht de Keloet ook voor zijne omgeving was, de geschiedenis der uitbarsting schijnt niet hooger op te klimmen dan tot het Engelsch tusschenbestuur, n.l. de eruptie van 5 Juni 1811. Daarna volgden die van de jaren 1826, 1835, 1848, 1851, 1864 en 1901. Tusschen die twee laatste jaren heerschte een lange periode van rust, en 't was te begrijpen, dat de bevolking het monster uitgeput waande, dat er nieuwe dorpen verzezen op de vruchtbare hellingen, tusschen de vroegere lavastroomen uitgespaard, en dat ook de Europeesche landbouw-industrie hier het terrein zocht voor hare koffie-ondernemingen. Totdat plotseling de slapende reus daarboven ontwaakte, en zijne flanken schoonveegde van het werk der menschen.

„Denn die Elemente hassen das Gebild der Menschenhand,” — zei de dichter terecht.

Eene geweldige uitbarsting was de voorlaatste, in den nacht van 22 op 23 Mei 1901. Door geen enkel teeken, door rook noch aardschok noch onderaardsche rommeling kondigde de ramp zich aan. Plotseling stortte een heete en bruingele moddervloed zich door de kloof van de westzijde van den kraterrand, en door het ravijn van de Kali Badak, naar omlaag. Vuur, water en aarde vereenigden zich tot een kokende brei. Snel volgden op elkaar de ontploffingen in den krater, een gloeiende lavastroom gudste neer, daarboven wentelden zich de wolken vulkanische asch en hagelden de verhitte steenen. Op eene plaats zoo ver afgelegene als Semarang werd door dien aschregen de zon eenige uren verduisterd. Evenals bij de historische Vesuvius-eruptie, die Herculaneum en Pompeji bedolf, werden ook hier de vluchtelingen achterhaald door den verstikkenden aschregen, door de giftige gassen, de neerstortende steenklompen, en stortten aëmechtig neer. Hunne verzengde of verkoelde lijken lagen welhaast tusschen de uitgebraakte lavastoffen, of werden meegesleurd door den moddervloed. Blitar werd overstroomd, en in een paniek ontruimd. Echter waren de verwoestingen hier gering vergeleken met die in de afdeeling Srengat waar de hoofdstroom zich een weg baande, in talrijke vertakkingen zich splitsend. Het landschap werd hier bedolven onder de asch

en steenen, het werd verschroeid in een ondragelijke zwavel-atmosfeer, terwijl mensch, dier en plant gelijkelijk verdelgd werden. Een aantal van 123 inlanders en 3 Europeanen kwamen bij deze gelegenheid om het leven; onder de laatsten de beide kinderen van den heer Teding van Berkhout, administrateur van de onderneming *Alas Kedawoeng*, die zelf met zijne vrouw ternauwernood op de vlucht gespaard bleef, hoewel zij zware brandwonden bekwamen.

Sedert heeft dit alles zich in zooveel grooter omvang herhaald door de uitbarsting van 20 Mei 1919. De Indische mailberichten hebben de bijzonderheden gebracht van een ramp, gelijk sinds de dagen van Krakataoe niet meer was voorgekomen. In de stad Blitar, waar in 1901 niemand om het leven kwam, werden thans 152 lijken gevonden. De berichten spreken van 20 dorpen, die geheel, en 17, die gedeeltelijk verwoest werden; van een getal slachtoffers begroot op 16000. Doch evenals bij de ramp van Krakataoe zal men ook hier waarschijnlijk nooit te weten komen hoeveel menschenlevens in dien nacht der verschrikking deerlijk aan hun eind kwamen. En wat de overlevenden betreft, de Javaansche landman, staande voor zijn over een loodkleurig doodskleed bedolven rijstveld, zou het Multatuli kunnen nazeggen: „Wijs mij de plaats waar ik gezaaid heb!”

Thans hebben zich in kolonie en moederland commissies tot ondersteuning gevormd; in de Tweede Kamer sprak de voorzitter, en na hem de minister van Koloniën de deelneming der natie uit. Vóór alles houdt men zich bezig met de vraag: wat kan er gedaan worden om de herhaling van zoo'n ramp te voorkomen? Reeds na de voorlaatste was, in het jaar 1906, een ontlastingskoker aangebracht, waardoor de waterstand van het kratermeer, 1196 M. boven den zeespiegel gelegen, gereguleerd werd. Die afwatering was voorzien van een sluis en een peilschaal, en iedere maand besteed een inlandsche ambtenaar den berg, teneinde den water-

stand te controleeren en de mogelijke voortteekenen van een uitbarsting. Aan den voet van den vulkaan werd, ten noorden van Blitar, een stuwdam in de Kali Lahar gelegd ten einde een nieuwen moddervloed te beletten den loop van de oude lahar, welke door Blitar gaat, te volgen. Men wilde dien modderstroom aldus afleiden naar minder dichtbevolkte streken.

Doch de machten der duisternis hebben al dit werk van menschenhanden ijdel gemaakt; het heeft de grootste, en in hare gevolgen meest verderfelijke uitbarsting, van welke de geschiedenis van de Kloet melding maakt, niet onschadelijk kunnen maken. Het vraagstuk doet zich thans op, of het mogelijk zou zijn een kraterkolk, waar zich in den loop der jaren eene watermassa van 40 à 50 miljoen kub. Meters verzamelt, door geregelde afwatering vrij te maken, en het water gestadig naar de diepte af te leiden.

De uitbarstingen van den berg zullen daardoor niet voorkomen worden, maar wel de verwoestende moddervloed, die reeds zooveel onheil aanrichtte.

Het laatste woord echter zal wel aan de natuur blijven, de geheimnisvolle natuur der tropen. Moge het geslacht dat na ons komt, wanneer het op de schoolbanken de aardrijkskunde van Ned.-Oost-Indië leert, nog eens onderricht worden, dat de Goenong Kloet ja onder de vulkanen, maar onder de uitgedoofde vulkanen van Java behoort.

S. K.

RAVIJN IN HET KLOET-GEBERGTE.

DE SALIE.

JUNI en Juli, dat zijn de bloemaanden der salie. Wie dan de dijken onzer groote rivieren volgt, zal zelden te vergeefs uitkijken naar de mooie blauwe bloemen, die in tal van streken tamelijk zeldzaam zijn, doch die aan zoo'n dijkhelling soms een blauwen gloed kunnen verlenen, welke vooral sterk uitkomt op dijken, waar koeien grazen. Die goedmoedige herkauwers hebben n.l. heel weinig op met de salie, welke gekroesde bladeren er een eigenaardig geurtje op na houden, het oudere geslacht onder ons bekend uit de salie-melk. De koeientong scheert dan ook wel het gras der dijkglouing kaal, doch ontwijkt zorgvuldig de saliestruiken, die daardoor tusschen het korte gras ten slotte steeds duidelijker uitkomen.

In ons land komen verschillende salie-soorten in het wild voor, doch de mooiste is ongetwijfeld de *Salvia pratensis* of veldsalie, met haar ongeveer 2 c.M. groote bloemen. Aan deze bloemen is ook prachtig het verschijnsel waar te nemen, dat de salie beroemd heeft gemaakt als een Edison onder de planten.

Deze aardige wilde plant heeft, vermoedelijk al honderden eeuwen vóór den mensch, een vernuftige uitvinding gedaan, n.l. de werking van den hefboom. Eenmaal zoo ver heeft zij zich

een bestuivingsinrichting aangeschaft, zoo geniaal en toch ook weer zoo eenvoudig, dat ieder, die er kennis mede maakt, zich onwillekeurig afvraagt hoe zoiets tot stand komt en waarom de planten op zoo verbazend verschillende wijze dat ééne, voor haar zoo belangrijke vraagstuk hebben opgelost, het vraagstuk hoe het stuifmeel overgebracht kan worden op den stamper. Snijden wij een saliebloem voorzichtig overlans open, dan vinden wij in den grooten, gesloten bovenlip den stamper, die in een boog de welving van dien lip volgt en aan het einde vaak nog min of meer naar buiten uitsteekt, waardoor sterk de indruk wordt gevestigd, dat de bloem aan 't hengelen is. Op onze foto zijn die hengelende stampers duidelijk zichtbaar. In dien bovenlip vinden wij echter ook twee meeldraden, die eveneens boogvormig gekromd zijn, doch die geheel in den lip verborgen liggen. In fig. II van onze pentekening is een dezer meeldraden, die op korten afstand evenwijdig van elkaar loopen, geschetst. Het belangwekkendste van de heele bloem vinden we nu diep in de keel, daar waar de meeldraden staan ingeplaat. De pentekening geeft sterk vergroot weer hoe dat ondereind der meeldraden er uitziet. Om de werking van dit mechanisme goed te begrijpen, eerst een korte uiteenzetting. In fig. I is een „gewone” meeldraad geschetst, bestaande uit: helmkraad (a), helmknop (b), welke weer bestaat uit de beide helmhokjes (c), verbonden door het helmbindsel (d). Deze onderdeelen nu vinden we ook aan den saliemeeldraad terug, doch het helmbindsel (d), is abnormaal verlengd, daardoor komen de helmhokjes ver uiteen te liggen en een van deze, het onderste, is omgevormd tot een breede plaat. Bovendien is de helmkraad (a) draaibaar met het helmbindsel (d) verbonden. Bezoekt nu een insect de saliebloem, dan moet het, om den honing te bereiken, zijn tong tusschen de twee breede platen der meeldraden door steken. Daarbij stoot de insectentong tegen het verbrede ondereind der meeldraden, dit wijkt daar het mechanisme draaibaar is, naar links uit en de lange meeldraden slaan door naar rechts. De beweging wordt, doordien dit stuk van den hefboom zóoveel langer is dan het breede ondereind, vergroot overgebracht, met het gevolg, dat de helmknopjes buiten den bovenlip uit slaan en het insect op den rug raken. De helmhokjes worden ontlast van het stuifmeel, dat in het harige pakje der bezoekers, meest hommels, blijft hangen. Bezoekt zoo'n bepoederd insect nu een andere saliebloem en wel zoo'n hengelende, waar de stamper ver uithangt, dan strijkt het met zijn rug juist langs den gespleten stempel en wordt aldus het stuifmeel daarop overgebracht.

HET OPEN VENSTER.

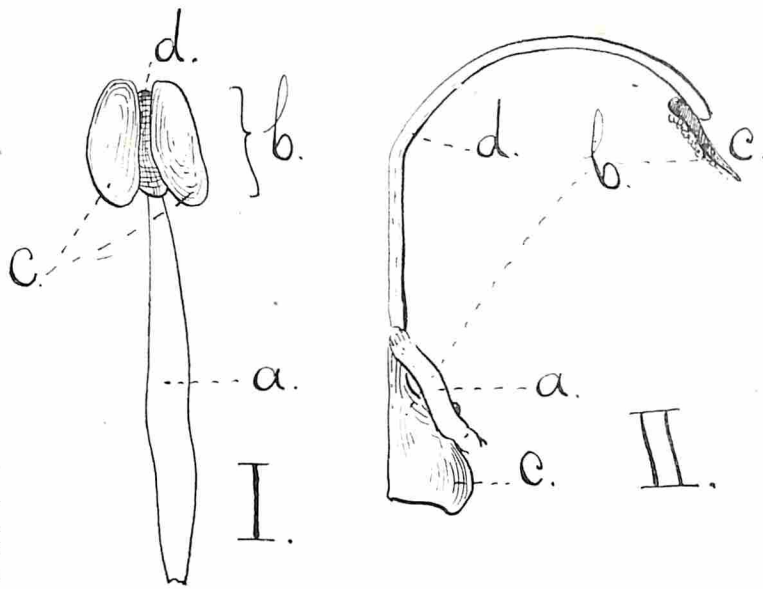
11) *Uit het Engelsch van E. TEMPLE THURSTON.*

27 Mei. Ik heb altijd gedacht, dat Diana geen gewoon meisje was en heb mezelf even vaak verweeten, dat ik dit dacht. Met een eenig kind zijn ouders geneigd bevooroordeeld te zijn, begeerig deugden te vinden, die op henzelf terug kaatsen. En toch, als tot in het derde en vierde geslacht de zonden der vaderen in de kinderen voortleven, dan is het misschien in ouders te verontschuldigen, wanneer ze een deugd probeeren te ontdekken in hun kind.

Maar toch heb ik mijn trots in deze zaak zorgvuldig bewaakt en werd dezen morgen beloond door de ontdekking van een talent in mijn dochter, dat me met gevoelens van voldoening vervult, welke ik niet zal pogen te verbergen.

Diana is begonnen verzen te schrijven. Het gevoel voor poëzie moet ze ongetwijfeld geërfd hebben van Georgina. Ik heb, weliswaar, in het bijhouden van dit boekje gebruik gemaakt van mijn pen, maar alleen om uiting te geven aan de dagelijksche gedachten en indrukken, welke deze wondervolle omgeving me gebracht hebben. Ik kan er me zelfs niet eens op beroemen, daaraan uitdrukking gegeven te hebben; en ofschoon Georgina nooit haar pen gebruikte — zelfs had ze moeite haar gedachten bij briefschrijven te bepalen — toch uitte ze vaak zulke gedachten, als slechts konden komen van iemand, die uiterst ontvankelijk was voor de schoonheid van 't Leven om haar heen.

Wat is het eigenlijk vreemd, dat Diana dat van haar moeder geërfd zal hebben, wanneer het, sedert

DE SALIE,

kind, ben ik overtuigd, dat zij zich een naam zal veroveren in de letterkunde; een naam, die haar gegund zal moeten worden door de strengste rechters.

Door louter toeval kreeg ik deze verzen te zien. In haar slaapkamer heeft ze een oud, eikenhouten bureautje, waaraan ze zogenoemd haar brieven schrijft. Daar vond ik het papier, waarop de verzen geschreven waren. Kort na het ontbijt, toen ze huishoudelijke plichten in de keuken had te vervullen, ging ik toevallig naar haar kamer.

Gedurende de laatste paar dagen had ik gezien, dat er een bij in den tuin is, die bladeren stuksnijdt en was ik verlangend geweest zijn nest te vinden. Vele bladen van de bloemen in onze randen hebben een halfronde uitsnijding, die onmiskenbaar het werk is van dezen ongeëvenaarden werkmans. Enkele dagen gingen voorbij, zonder dat ik er in slaagde, het kleine diertje aan zijn werk te zien. Elken morgen, als ik na 't ontbijt in den tuin ging, ontdekte ik nieuwe sporen van zijn arbeid. Vandaag kwam mijn

BLOEMEN VAN DE VELDSALIE (*SALVIA PRATENSIS*).

mijn jonge jaren in Oxford, mijn grootste eerocht is geweest een kleine bijdrage te schenken aan de letterkunde van het land, waar ik geboren ben. Gebrek aan geduldige toewijding en ook een zekere bijzondere breedsprakigheid heeft mij misschien altijd in den weg gestaan bij het vervullen van mijn wensch. Ik ben nu negenenvijftig en ik vermoed, dat mijn pen nooit meer voor me zal doen, dan deze eenvoudige aantekeningen te maken in een eenvoudig boek.

Het is Diana gegeven, met de erfenis van haar moeder, om de schoonheid te zien in het leven; het is haar gegeven om die bijdrage aan de letterkunde te schenken, welke ik nooit zal geven. Dit is geen ijdele veronderstelling. Volgens de verzen, die ik dezen morgen zag, en beoordeelde met zulk een onpartijdigheid als een vader kan voelen voor zijn

belooning. Op een bloemblad van een mijner vroege stamrozen zag ik den Bladsnijder zijn karwei zoo keurig verrichten als niet overtroffen kan worden door eenig coupeur in een kleermakerswinkel in Bond Street. Met zijn kaken, die lijken op een schaar, knipte hij het halfronde stukje, dat hij noodig had, uit het midden van een schitterend rood rozenblad. Tot aan dat oogenblik had ik gedacht, dat het eenige materiaal, dat ze gebruikten, groene bladeren waren. Maar buiten kunnen we elken nieuwen dag wat nieuws leeren. Ik stond onbeweeglijk stil, tot de bij klaar was. Het zijn schuwe diertjes — zoo verschillend van de honigbij, en ze houden er niet van in hun werk gestoord te worden. Zoodra het laatste deeltje van het bloemblad was gescheiden, nam hij het stukje in zijn bek — of tusschen zijn pootjes, daar was ik niet zeker van op dien afstand — en vloog weg naar zijn nest. De zware last was zulk een belemmering, dat zijn vlucht langzaam genoeg was om hem te kunnen volgen. Zonder eenige aarzeling vloog hij recht af op een gaatje in de steenen onder Diana's slaapkamer. Zonder eenig verwijl ging ik toen terug in huis en haastte me naar haar slaapkamer. Ver naar buiten leunende kon ik juist het diertje aan zijn werk zien.

Met oneindige zorg werd het blaadje rondgebogen en toen op zulk een wijze in een gaatje gestoken, dat het volgende er precies in passen zou. Zoodra deze bewerking klaar was vloog hij weer weg. Ik wachtte bij het venster en keek op mijn horloge, om te zien wanneer hij terug zou komen. In minder dan drie minuten was hij weer terug, ditmaal weer met een stukje van een rozeblaadje. Reeds kreeg het nestje zijn vingerhoedachtigen vorm; daarin wordt, als alles klaar is, het eitje gelegd, met het brood van de bijen: een mengsel van stuifmeel en honig, dat hun dagelijksch voedsel is.

Toen, nadat ik mijn waarnemingen geëindigd had en terugkwam in de kamer, zag ik het papier met verzen op Diana's lessenaar liggen. Het kwam niet bij me op, ze niet te mogen lezen.

Ik nam het op en las:

„Tusschen de Mei en de Roos,
Met de zomer juist begonnen,
Als het hoogste blad aan den
peppel kent
De warmte der morgenzon.

Tusschen de Mei en de Roos
Met den gloed der barstende
knoppen,
Als de leeuwerik heel hoog in
den hemel weet
Zoo veel hij ooit zal weten,

Tusschen de Mei en de Roos
Als onze handen zich vereenigen,
Zullen we weten, wat God in
Zijn hemel weet,
Met den zomer juist begonnen.”

Zoodra ik ze had gelezen, las ik ze nog eens. „Ik moet niet,” zei ik tot mezelf, „ik moet niet mijn oordeel laten beïnvloeden, omdat dit Diana's werk is. Trots is geen goede criticus, en moest niets te zeggen hebben in zulk een zaak. Maar wat,” vroeg ik mezelf af — „zou je ervan denken, als het overgeschreven was uit het werk van een bekend dichter?”

Ik moest bekennen, dat ik 't werkelijk mooi vond. Het kan toch geen copie zijn van een dichter, dien ze bewondert? Dan zou ze toch zijn naam er ondergeschreven hebben.

28 Mei. Ik was blij, dat ik gelijk had. Diana had de verzen geschreven. Ik sprak er met haar over, gisteravond aan het avondmaal, en in de verwarring van haar bekentenis de schrijfter te zijn bloosde ze, alsof ze beschaamd was.

„Er is niets, waarom je beschaamd hoeft te zijn, mijn beste kind,” zei ik.

„Maar ik had niet gedacht, dat iemand ze zien zou,” antwoordde ze.

„Nu, ik ben blij, dat ik ze gelezen heb,” zei ik, „ik zal niet beweren, dat ze zoo heel bijzonder zijn, maar ze beloven zeker, dat je eens goede gedichten zult schrijven. Ze zijn eenvoudig; ze getuigen van een zekere opmerkingsgave, een duidelijk gevoel voor de schoonheid van alles om je heen. Ik kan zelfs naar waarheid zeggen, dat het langen tijd geleden is, sinds ik iets las, dat ik mooier vond.”

Meer zei ik niet. Het zou jammer zijn, dacht ik, als ik haar zooprees, dat ze een te hooge gedachte kreeg van haar eigen werk. Daarom behield ik mijn verdere gevoelens voor mezelf.

„Wat bracht je ertoe, ze te schrijven?” vroeg ik.

Weer bloosde ze in verwarring en zei iets van „dat ze zeker erg dwaas waren,” dat ze gedichten gelezen had en ze zeker had willen nabootsen.

Ik hield van die bescheidenheid in haar en liet de zaak verder rusten. „Ze zal wel spoedig meer schrijven,” zei ik tot mezelf. Een gave als de hare moet niet ongebruikt blijven, omdat de bezitster ervan lijdt aan overgroote bescheidenheid.

We zullen weten, wat God in Zijn Hemel weet,
Met den zomer juist begonnen.

Het schijnt me toe, dat er zooveel belofte schuilt in deze twee regels, dat ik ze telkens herhaald heb in mezelf. Ik zei ze vanmorgen, toen ik uit mijn slaapkamerraam keek. Wat een tijd van het jaar! Tusschen de Mei en de Roos, met den zomer juist begonnen. Het was dit gedeelte van het jaar, waarvan Georgina het meest hield. Dan zag ze juist het resultaat van haar snoeien en de rozen waren in knop.

10 Juni. Dit is de dag, waarop Georgina stierf. Ik heb het venster in haar slaapkamer wijd geopend en al de klanken van den zomer, die nu gekomen is, vullen de stille kamer. De dood kan niet het einde zijn! Hoe zou de zomer weer kunnen komen en [Georgina voor altijd zijn heengegaan? Zij was meer voor me dan duizend zomers.

12 Juni. Ik kan niet naar waarheid zeggen, dat ik in feen geloof, maar het sprookje is toch iets, waar de wereld het slecht buiten zou kunnen doen. Op een plank in de oude kinderkamer staan al de boeken met sprookjes, die Diana las, toen ze een kind was. Ik geloof, dat zij ze nog soms leest.

Ik ben geen „high-churchman” en toch heb ik altijd geloofd in 't goede van symbolen, in 't bijzonder voor den geest van het kind. Als we het oog niet leeren om het schoone te zien zal het niets dan leelijkheid vinden, wanneer het de werkelijkheid ontmoet. Ik weet niet, waarom dit zoo is en ik betreur het, dit te moeten erkennen. Misschien is het de vlek der erfzonde, die onze ziel nog aankleeft: en als dit zoo is, dan is het dubbel de plicht van elk ouder om in zijn kind de gave aan te kweken overal schoonheid te zien. Als het dan later tegenover het werkelijke leven staat, zal het in staat zijn, alles in de juiste verhouding te zien.

Ik placht altijd tegen Diana te zeggen, zooals mijzelf en veel anderen vroeger is verteld, dat, wanneer de vogels hun kopjes

opheffen ná het drinken, dit geschiedde als dank aan den Almachtige, omdat hun dorst gelescht was. Gedurende veel jaren geloofde ze, dat dit waar was, tot ze op zekeren dag, toen ze ongeveer vijftien was, bij me kwam en zei:

„Vadertje, wanneer een vogel zijn kopje opheft, nadat hij gedronken heeft, doet hij dat, om het water door zijn keeltje te laten loopen.”

„Ja,” zei ik.

„En u zei me, dat hij dan dankte, vadertje.”

„Ja,” zei ik.

„Wel, het is nu niet half zoo aardig, nu ik weet, dat hij het alleen doet, om het water door zijn keeltje te laten loopen.”

„Zou het prettig zijn geweest, als je dat altijd geweten had?” vroeg ik.

Ze keek me langen tijd aan en stak me ten laatste haar beide handen toe.

„Ik geloof, dat oude menschen heel wijs zijn,” zei ze. En toen was ik pas vijftig!

Ik heb me dit kleine voorval herinnerd, omdat het verband houdt met iets, dat gisteravond gebeurde.

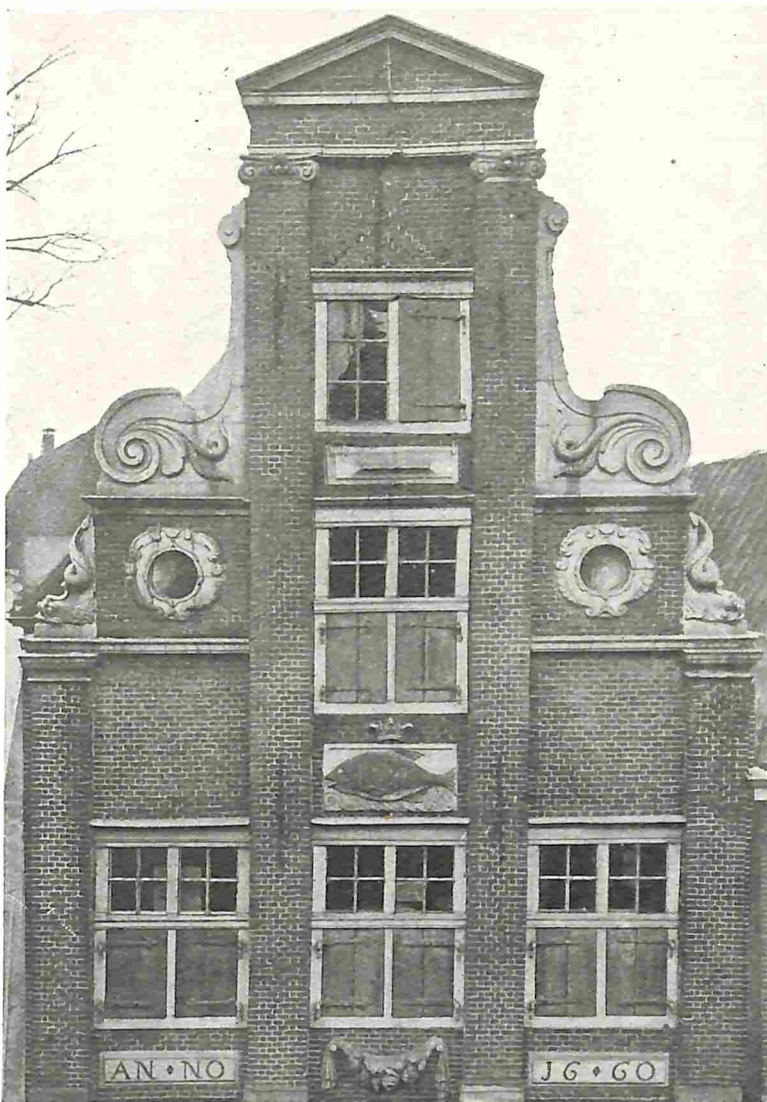

Foto C. Steenbergh.

GEVELFRAGMENT VAN EEN HUIS TE HOORN
(KERKSTRAAT HOEK KAASMARKT).